

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1905. JANUÁR 9-IK NAPJÁN
SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT RENDKIVÜLI
ÉS 1905. ÁPR. 27—28-IK NAPJAIN
NAGYBÁNYÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA

MAGOSS FERENCZ

EGYHÁZMEGYEI ALJEGYZŐ.

NAGYBÁNYÁN,
NYOMATOTT MORVAY GYULA KÖNYVNYOMTATÓ MŰINTÉZETÉBEN
1905.

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE
1905. JANUÁR 9-IK NAPJÁN
SZINÉRVÁRALJÁN TARTOTT RENDKIVÜLI
ÉS 1905. ÁPR. 27—28-IK NAPJAIN
NAGYBÁNYÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA
MAGOSS FERENCZ
EGYHÁZMEGYEI ALJEGYZŐ.

NAGYBÁNYÁN,
NYOMATOTT MORVAY GYULA KÖNYVNYOMTATÓ MŰINTÉZETÉBEN
1905.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye
1905. január 9-ikén Szinérváralján tartott rendkívüli
közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Előbb *Balogh István* legidősebb egyházi tanácsbíró,
majd *Szabó József* helyettes esperes és *Böszörményi*
Zsigmond legidősebb világi tanácsbíró elnöklete alatt:

Soltész János, Széll György, Sátor Dávid egyházi,
Tóth Mór világi tanácsbírák.

Torday Imre világi főjegyző.

Magoss Ferencz egyházi aljegyző, Szilágyi Tihamér
világi aljegyző.

Ballay Aladár józsefházi, Bartók Károly patóházi, Bog-
dán Lajos pettyéni, Kiss Sándor misztótfalusi, Meleg
Albert kőszegremetei, Nagy Elek kispaládi, Nagy Lajos
felsőbányai, Nagy Károly vámfalusi, Papp József adorjáni,
Soltész Elemér nagybányai, Szabó Bertalan batizi, Szabó
Károly s.-ujlaki rendes lelkészek, Fóris Lajos nagypaládi
helyettes lelkész.

Dobi Ervin nagybányai, Vass Mihály misztótfalusi,
Hankovszki Béla józsefházi, Fényes Elek batizi, ifj. Deák
Sándor nagypaládi, Jakó Antal krassói képviselők.

Fábián István szinérváraljai tanító.

1. Balogh István lelkeszi legidősebb tanácsbíró, mint egyházi elnök, Isten segedelmének kérése után a rendkívüli közgyűlést megnyitja.

2. Gróf Dégenfeld Sándor egyházmegyei gondnok ur öméltósága levélben menti ki távolmaradását.

Egyházmegyei közgyűlésünk őszintén sajnálja szeretve tisztelt gondnokának, világi vezérének távollétét, az elnöki tisztnek e gyűlésen betöltésére Böszörményi Zsigmond legidősebb tanácsbíró urat felkéri.

3. Egyházi képviselők megbízó-levelei beszédetvén, elől kitett sorrendben igazoltatnak.

4. Szabó József egyházi főjegyző kegyeletes részvétellel jelenti, hogy nagytiszteletű *Bencsik István*, egyházmegyénk esperese, zsinati egyik képviselője, a nagypaládi egyház lelkésze rövid szenvedés után 1904. decz. 29-én az Urban elnyugodott.

Fájdalmas érzéssel veszi tudomásul egyházmegyei közgyűlésünk közszeretetben és tiszteletben álló esperesének, zsinati egyik képviselőjének váratlan halálát. A veszteség sujtó hatása alatt megemlékezik azon áldásos munkálkodásról, melyet a boldogemlékü férfinemcsak saját egyháza, hanem különösen egyházmegyénk javára előbb jegyzői és tanácsbírói tisztében, utóbb majdnem egy negyedszázadra terjedő esperesi működésében kifejtett.

A boldogultban egy művelt, előkelő szellemű, kedves modoru embert, egy hű lelkipásztort, egy szerető lelkiatyát, egy tudománynyal és ékesszólással bíró Áront, igazsággal és szeretettel igazgató kormányost veszítettünk el, ki egyházaink vallás-erkölcsi életének fejlesztésére, iskoláink felvirágoztatására irányuló buzgó tevékenységével maradandó érdemeket szerzett és jó emléket biztosított nevének.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn mély fájdalmát fejezi ki bizalmával annyiszor kitüntetett esperesének, *Bencsik Istvánnak* elhunytá felett: emlékezetét és érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti, annak egy külön lapot szentel s erről a kegyelet és részvét kifejezéséül a gyászoló családot jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

5. Szabó József egyházmegyei főjegyző következő jelentését terjeszti közgyűlés elé:

1. Esperes elhunytáról szóló tudósítás vétele után Böszörményi Zsigmond és Tóth Mór világi tanácsbirákkal történt megállapodáshoz képest boldogult esperes ur ravalára a világi tanácsbirói kar nevében és költségén egy, az összes egyházak és összes lelkészek nevében szintén egy-egy, tehát összesen három diszes és szép koszorut helyezett el.

Ha ez intézkedés a közgyűlés és lelkészi kar helyeslésével találkozik, akkor kéri utasíttatni az egyházmegyei pénztárnokot, hogy a második koszorunak 30 korona, a harmadiknak 24 korona árát Lengyel Károly temetkezési intézetének Szatmáron haladéktalanul fizesse ki s az illető koszoruk árát az egyházak és lelkészek közt megosztva, azoktól egyházlátogatás alkalmával szedesse be.

2. A temetésen jelen volt lelkészek megbízása folytán az egyházmegye részéről gyászjelentés adatott ki és küldetett szét illetékes helyekre. Ennek költsége is utalványozandó az egyházmegyei pénztárból.

3. A temetésen jelen volt lelkésztársak megbízásából felkérte egyházmegyei gondnok urat, hogy helyettes esperes rendelése és rendes esperes választásra a szavazás elrendelése végett hívjon össze 10 napon belül rendkívüli közgyűlést, mi meg is történt jelen közgyűlés összehívása által.

4. Főtiszteletű püspök urat értesítette esperes ur haláláról s arról, hogy a gyűlés összehívásáig az esperesi hivatal szünetel.

Főjegyző intézkedéseit helyesléssel veszi rendkívüli közgyűlésünk tudomásul s ugyanakkor felhívja egyházmegyei pénztárnokot, hogy a felmerült összes költségeket előlegezze s majd a két koszorú árát, az egyikét az egyházakra, másikat a lelkészekre

szétosztva, az egyházlátogató küldöttség útján szedje be.

- 6.** Szabó József főjegyző indítványához képest megbizza egyházmegyei közgyűlésünk Magoss Ferencz lelkészi aljegyzőt, hogy közelebb elhunyt esperesünk, Bencsik István felett a következő egyházmegyei közgyűlésen emlékbeszédet tartson.

7. Dégenfeld Sándor gróf, egyházmegyei gondnokunk és Dombi Lajos békésbánsági esperes levélben fejezik ki őszinte és mély részvétüket ama fájdalom felett, mely néhai Bencsik István elhalálózása folytán érte a református egyházat, közelebbről a nagybányai egyházmegyét.

Az őszinte részvét szíves sorait köszönettel és hálával fogadja egyházmegyénk.

8. Olvastatott egyházmegyei gondnok ur levele, melyben főtiszteletű püspök ur megkeresése folytán az esperesi teendők ideiglenes vitelével Szabó József egyházmegyei főjegyzőt bizta meg.

Tudomásul szolgál.

9. Olvastatott Szabó József ideiglenes helyettes esperes következő jelentése:

Van szerencsém jelenteni, hogy e mai napig a következő megkereséseket és pénzösszegeket kaptam az egyházkerületi pénztárból:

1. Az egyházkerületi pénztári hivatal 53/905. sz. a. egy kimutatást küldött több egyházmegyénket terhelő hátralékokról. Megkerestem 9-1905. sz. a. Nagy Lajos e. m. közpénztárnok urat, hogy - kíváncsiam szerint - ezen hátralékokat január 15-ig okvetlen küldje be az egyházkerületi pénztárba.

2. Az esperesi hivatalhoz az egyházkerületi pénztári hivatal által megküldött következő segélypénzeket átvettem u. m. a) Ref. segélyegyleti segélyeket Pálfalva, Görbed és

Patóháza számára egyenként 150 korona összesen 450 koronát. A két előbbi egyházét már megküldtem az illető lelkészi hivatalhoz. Patóháza nyugtája még nem érkezett meg s így oda nem küldhettem el a 150 koronát.

b) A gyámintézet számára 98 korona Baldácsy oszalékot. Ez összeget sem küldhettem még el rendeltetési helyére, mert a nyugta még nem küldetett be hozzám.

c) A mai (január 8.) postával érkezett hozzám a bélyegdíjak levonásával Lázári részére 2990 korona. N. Hodos részére 2392 korona 50 fillér. Erdőszáda részére 2392 korona 50 fillér. Méhtelek részére 1992 korona 50 fillér, összesen tehát 9767 korona 50 fillér tőkesegély. Mely összegeket illető helyekre fogok juttatni nyugták ellenében.

Aranyosmedgyes, 1905. január 8.

Ideiglenes esperes jelentése és intézkedése helyesléssel vétetik tudomásul.

10. Szabó József ideiglenes helyettes esperes indítványozza, hogy az esperesi tisztt betöltéséig helyettes esperesül Balogh István legidősebb tanácsbíró bizassék meg. Balogh István pedig előre haladt korára, szemei gyöngeségére hivatkozva, kéri, hogy a helyettes esperesség másra ruháztassék.

Balogh István legidősb tanácsbíró felhozott alapos indokai méltánylandók lévén: közgyűlés Szabó József egyházi főjegyzőt kéri föl helyettes esperesül, ki is a felelősségteljes tisztt betöltésére, a közügy érdekében, magát följajánlja s az egyházi elnöki széket egyben el is foglalja.

11. Az esperesi szék betöltése egyházmegyénk érdekében s sürögős feladatot képezvén

rendkívüli közgyűlésünk a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határidejéül február hónap 9-dik napját kitüzi. Szavazatok helyettes espereshez

küldendő, ki azokat egyházmegyei gondnok urhoz, vagy helyetteséhez a kitűzött határnap eltelte után sürgősen átteszi. Ha pedig az első szavazás nem járna kellő eredménnyel, a két legtöbb szavazatot nyert jelölt közt azonnal újabb szavazat rendelendő el.

12. Helyettes esperes indítványozza, hogy a rendes esperesi állásra beérkezendő szavazatok felbontására bizottság küldessék ki, mely bizottság annak idején e gyűlés jegyzőkönyvét is hitelesítse.

Szavazatbontó bizottsági tagokul egyházmegyei gondnok ur öméltóságának, vagy helyettesének elnöklete alatt megválasztatnak: Böszörményi Zsigmond, Sátor Dávid, Tóth Mór, Helmeczy József tanácsbírák, Tordai Imre világi főjegyző, Magoss Ferencz egyházi aljegyző, Papolczi Zoltán, Ferenczy Imre és Sinka Lajos urak azon hozzáadással, hogy az esetleges második szavazás alkalmával is e bizottság fogja a felbontást eszközölni. A szavazatbontás helye Szatmár, idejét a bizottsági elnök fogja meghatározni, valamint az összehívásról is ő intézkedik. A jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése szintén e bizottság feladata lesz.

13. Egyházmegyénk zsinati képviselői egyik állása, esperesünk halála folytán, megüresedett s betöltésre vár.

A törvény kívánalmának eleget teendő, mély tisztelettel hozza tudomására egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszteletű és méltóságos zsinati elnökségnek, hogy Bencsik István esperes a nagybányai egyházmegye zsinati egyik képviselője, 1904. december 29-én meghalt, kéri a választás elrendelését.

14. A tárgysorozat kimerítettén
egyházi elnök a rendkívüli közgyűlést bezárja.

Függelék.

Az összes számokat jegyzette Magoss Ferencz egyházmegyei aljegyző.

Jelen jegyzőkönyv mai napon alulirottak által hitelesített.

Kelt Szatmár, 1905. február 17.

Magoss Ferencz
egyh. aljegyző.

Böszörmény Zsigmond

Helmeczy József
Torday Imre

Papoleczy Zoltán
Sátor Dávid

A nagybányai ev. ref. egyházmegye 1905. április 27—28. napjain Nagybányán tartott közgyűlésén

jelen voltak:

Előbb *Szabó József* helyettes, majd *Széll György* rendes esperes és *gróf Dégenfeld Sándor* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József lelkészi, Helmeczy József, Tóth Mór, Csaba Adorján világi tanácsbírák.

Torday Imre világi főjegyző.

Magoss Ferencz lelkészi, Szilágyi Tihamér világi aljegyző.

Balajthy Károly, Barkász Albert, Bartók Károly, Bogdán Lajos, Ballay Aladár, Ferenczy Imre, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kiss Sándor, Kócsi Péter, Meleg Albert, Nagy Elek, Nagy Károly, Nagy Lajos, Öry Tamás, Papolczy Zoltán, Papp József, Soltész Elemér, Szabó Bertalan, Szabó Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Tóth Dániel, Varga Zsigmond rendes, Fóris Lajos, Varga Antal helyettes lelkészek, Imre József és Kovács József segédlelkészek.

Sinka Lajos és Hajdu Ambrus tanítótestületi képviselők.

Gálffy Pál nagybányai, Tóth Mór patóházai, Szeőke Sándor udvarii, Fényes Elek batizi, Ifju Magoss Gedeon egrii, Császy Antal mikolai, Ifju Király György szárazberki, Váradi József garbolczi, Krakkó Károly nagyhodosi, Bornemissza Antal nagypaládi, Ifju Kiss József magosligeti, Vári Zsigmond uszkai, Bak János kishodosi, Seres Károly rozsályi, Katona Zoltán méhteleki, Tóth Miklós homoki, Balogh Géza lazárii, Szabó Lajos szatmárhegyi, Nagy Gábor, kiskőcsi,

Kocsis József nagykolcsi, Jakó Antal krassói, Szabó Mihály apai, Fábián István színérváraljai, Papp Márton felsőbányai, Vass Mihály misztótfalusi, Majláth Ferencz ujvárosi, Lőrinczi Benjámín sárközi, Gál István józsefházai képviselők.

Imre Károly, Sólyom Ferencz, Maák Lajos, Bagoly Albert tanítók és nagyszámu hallgatóság.

Biky Ferencz az ugocsai egyházmegye küldötte, mint vendég.

I. Szabó József helyettes esperes az alább olvasható buzgó és hitteljes szép alkalmi imádságban Isten áldását esdvén tanácskozásainkra

a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

Felséges Isten! Ura és kormányzója a természeti és erkölcsi világnak! Hatalmad hatja át a mindenséget. Bölcsességed és jóságod szüli a változásokat teremtésid javára!

Te hozod elő a természet világában a télnek kietlen bus szakát, hogy a nyár és ősz munkáiban kifáradott föld pihenésre térjen és megnyugodjék.

Hatalmad érintésére hullanak le a fák lombkoronái s maradnak pusztán és elhagyottan. De e szomoru pusztaságba oda helyheztette bölcsességed és jóságod a kárpótlás gondolatát: a tavaszi új életnek s a nyári gyümölcsöző munkásságnak megnyugtató vigasztaló reménységét.

Az erkölcsi az ember világban is előhozod a halál pihentető telét, melyben megnyugosznak, kik a munka miatt megfáradtak. Családi, társadalmi közéleti működésünk terén is elveszed sokszor a mi fejünknek koronáját és mi ott állunk elhagyatottságban bus kétségek között.

Im ezt cselekedte hatalmad közelebb a mi egyházmegyei társadalmi életünkre nézve, midőn jónak látta bölcsességed elvenni tőlünk utmutató vezérünket, bölcs kormányzónkat, tudománnyal, szeretettel, szelidséggel ékeskedő Áronunkat,

ki igaz hűséggel vezérelt minket az igazságra, békességre, szent életre, ki a mi fejünknek koronája volt.

Bár sajog szivünk még most is a veszteség fájdalma miatt, de megnyugszunk akaraton, mert tudjuk, hogy bölcsességed és jóságod rendelt pihenést a munka miatt elfáradottnak s jutalmat a hünek és igaznak. Vigasztalást veszünk: mert im kipótoltad veszteségünket rendelve új vezért, ki hivatva leendő szent segedelmeddel az elhunynak szellemében összetartani szeretettel, vezérelni bölcsességgel a te népedet — a szent cél — a Krisztusban való tökéletes keresztyéni élet s az azon alapuló igaz boldogság felé.

Istenünk Atyánk! Egyrészt a te elhunyt felkentéd iránti kegyelet, másrészt az új választottad munkássága iránti jó reménység érzetében gyültünk most egybe szokott munkáink végzése, szent országod terjesztése végett. Óh adjad, hogy a kegyelet érzései igaz szavakban nyilatkozzanak meg ez órában a reménység pedig már most nyerjen biztatást az utód belépésében s majdan valósuljon működésében. Cselekedje a te mindenekre elégséges hatalmad jóságod és kegyelmed, hogy miként a természeti tél halálát a tavasznak új viruló élete s a nyárnak gazdag gyümölcsözése váltja fel: úgy forduljon a mi veszteségünknek tele egyháztársadalmi életünk minden terén az élő és munkás hitnek, buzgóságnak, lelkesedésnek és áldozatkészségnek új életet jelző gazdag gyümölcsözéssel jutalmazó áldott korszakává.

Közelebbről a mi mostani tanácskozásainkra adjad óh Atyánk mindnyájunknak Szentlelked világító erejét a bölcsesség lelkét, hogy tisztán lássunk, bölcsen ítéljünk a reánk bízottakban s mostani munkánk által is növekedjék gyülekezeteink, iskoláink fejlődése, virágzása jólléte; növekedjék a hit, szeretet, béke országa; a pásztorok és a nyáj egyetértése, a tanítók és a Jézus kicsinyei közt való bizalom és engedelmesség érzete, terjedjen a józan felvilágosodás,

tudomány és a tiszta erkölcs – s mindezen, mint leg-szilárdabb fundamentomokon álljon inghatatlanul édes magyar hazánk és nemzetünk biztonsága, jóléte és boldogsága. Ámen.

2. Egyházi képviselők megbízó leveleiket beadják. Távolmaradásukat Dr. Dezső Kálmán tanácsbíró, Dr. Harcsár Géza ügyész halaszthatatlan teendőikkel, Bodnár János, Kató Béla, Kálmán Sándor betegségükkel, Pásztor István, Papolczy Károly öreg korukkal járó gyengeségökkel igazolják.

Képviselők az elől kitett sorrendben igazol-
tatnak, indokoltan távolmaradók mentségei elfogad-
tatnak, az indokolatlanul távolmaradó lelkészek,
névszerint Dobos József uszkai és Kőrössy Ferencz
sárközi lelkészek 4 – 4 korona birságban elmarasz-
taltatnak.

3. Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság tagjaiul

esperes elnöklete alatt Szabó József, Sátor
Dávid, Tóth Mór, Papolczy Zoltán és a jegyzők
küldetnek ki.

4. Olvastatott az esperesi hivatalra adott szavazatok
felbontásáról szóló, Szatmáron, 1905. febr. 17-ikén kelt
bizottsági jegyzőkönyv, mely szerint beérkezett 42 érvényes
szavazat, ebből

Soltész János	kapott	16,
Széll György	„	16,
Szabó József	„	9,
Sátor Dávid	„	1 szavazatot.

Általános többséget senki sem kapván, h. esperesi
hivatal a második szavazás elrendeléséről intézkedett.

Ennek megtörténte után f. évi márcz. 14-ikén Aranyos-
medgyesen megtartott szavazatbontásról felvett bizottsági
jegyzőkönyv szerint beadatott összesen 42 érvényes szavazat.

Soltész János	ombodi lelkészre	adatott	20,
Széll György	avasujvárosi	„	22 szavazat.

Ezen eredmény alapján a nagybányai ev. ref. egyházmegye esperesévé Széll György szótöbbséggel megválasztottak a bizottság által kijelentetett.

Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve alapján készséggel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy Széll György avasujvárosi lelkész, tanácsbíró szavazattöbbséggel egyházmegyénk esperesévé megválasztatott, örömmel erősíti meg hivatalában és szívesen üdvözli abban a bizalmi állásban, honnan nagynevű elődök példája sugárzik felé, reménynyel és bizalommal tekint jövő működése elé, abban a biztos tudatban, hogy kiváló tehetségét, buzgóságát, erélyét teljes odaadással szenteli egyházmegyénk ügyeinek vezetésére, gyülekezeteink felvirágoztatására.

A választást tudomás végett egyházmegyénk a főt. egyházkerületi közgyűlésnek bejelenti.

5. Széll György elválasztott esperesnek a közgyűlésbe való meghívására Csaba Adorján vezetése alatt Sátor Dávid, Tóth Mór és Papolczy Zoltán urakból álló küldöttség kéretett föl, mely küldöttség megbízatásában eljárván, megválasztott esperes a gyűlésben megjelent, magát az esperesi tisztt viselésére felajánlotta, a hivatali esküt letette s székét a következő szép, tartalmas beszéddel foglalta el:

„Az első szó e helyről, – hová állítottam – hadd legyen a hála, a köszöneté! 30 éve mult épp pár napja, hogy messze idegenből ideszakadva, léptem ez egyházmegye kötelékébe. Nehány év mulva már egyházmegyei közgyűlésünk megtisztelő álláshoz juttat, később egyházaink bizalma más tisztségbe hiv el, majd fokozatosan újabb állásra emel s végezetre im az egyházmegye egyik kormányosául hívott el. A multnak meg-megújuló s a jelennek már alig fokozható bizalmáért — e reám nézve ünnepélyes

pillanatban – a mult háláját a maéval hadd fűzzem össze az emlékezet színes szálaival átszötte. Legyen ez az én lelkemnek visszhangja! Azonban a szó, – a köszönő, ha színes, elbűvölő is, – csak szó az; olyan, mint a virágillat: tova röppen! Azért fogadom: rajta leszek teljes erőmmel s kérem Istent, segítsen meg, hogy tettekben nyilváníthassam köszönetemet.

A második szó e helyről a kegyeleté kell, hogy legyen; a kegyeleté ő vele, elődömmel szemben, ki e helyről az Ur által elszóllittatott! Köztudomásu azon családi viszony, mely engem ő hozzá kötött! Ez mentse fel eme tiszt teljesítése alól s hadd végezze azt egészen más! Csak egyetlen egyet! 23 évig volt ő esperese ez egyházmegyének! Többször meg-megújuló bizalom hívta el őt e hivatal viselésére. S kellett lényében, valójában valaminek lenni: mi őt a közbizalomra méltatá, ha szinte, – mert hiszen ő is ember volt, – lehettek fogyatkozásai is! Mint jó katona fegyverrel kezében a harcz mezején kötelessége teljesítése közben esett el, nagy hirtelen! Rajta is betölt: nem adott az Ur az ő szolgájának sem változhatatlan erősséget. Parancsolt ama másik szolgájának, a halálnak s talán kedvezésből letörte mint cikázó villám az épnek tetsző tölgyet s elszólitá a munkakörből, hová gondviselése állitá! Ridegen szólva: előre haladt korban csak emberi történet vele, mi mindnyájunkkal megeshetik; s vigaszul vihettem magával: sokáig szolgált a közügyet! Most már elpihent; nem bántja, emészti többé az élet s küzdelme. Ránk maradt, mi tiszte volt: fáradni a közért, építeni, fejleszteni azt. Az a régi-régi munka ez, a mely mindig új: hogy egyházainkat a lelkiekben, az anyagiakban építgessük! Csakhogy a multban egyik követelmény inkább, – másik kevésbé lépett előtérbe. Ma mindkettő fokozott mérvben egyenlő sullyal gondozásunkat igényli. Kis egyházaink anyagi helyzete sajnálatos. Nem

képesek a haladó korral fejlődni a legszükségesebbekben sem. S ennek megvan a maga visszahatása a tanügy terén, az egyházi életben, meg az egyház belhivatalnokaira. A mi egykor a kálvinista egyház ellenálló erejét képezte: a széttagoltság kis egyházakra; ez ma épp a veszedelem, az erők szétforgácsolt volta, a midőn az egyháztagok összessége sok helyen nemhogy új erő kifejtésre nem képes, de a létező terhek viselése alatt is roskadoz! A konvent, a zsinat ez irányban támasztott akciója, – ha biztat is jobb jövővel, – de ki tudja, mikor valósul meg? Addig is, – ha nem sokat, – de még is valamit tehetnénk, ha a nt. és tek. egyházmegyei közgyűlés is nem jó részben a kormányzati teendőkkel foglalkoznék: de adott esetekben bölcs tanács, bátorítás, az erők jobb kihasználása, helyi viszonyok pontos figyelembevétele s eshetőleg az államsegély útján egyházaink belső ügyei, anyagi, vallásos helyzetének előbbvitelét mélyrehatóbban figyelmére méltatná. S azt tartanám legsikerültebb gyűlésünknek, melyen egyházaink roskadozó anyagi, vallásos helyzetére a gyógyszer megtaláltuk, őket egy lépéssel előbbhaladni segítettük!

A lelkiek terén is van baj és nagyobb, mint gondolnók! És nekünk jobb e bajokat meglátni, mint eltitkolni, szépíteni. A vallás, az erkölcs sok helyen és szívből bomladozik. A hagyomány, szokás még sok ingadozót az egyházhoz fűz; de ez erőtlen köteléket bontogatja, szakgatja annyi minden! Az egyes, a társadalom forrong s önmélyén elégületlenség, panasz, osztálygyűlölet, irigykedés! Mindezeknek egytől-egyig gyógyszere: ha be tudjuk vinni az evangéliomot a szívekbe, a házakba, ha annak vigasza, ereje feltárul a keseredett, az elfásult, a gyűlölködő lelkek előtt; ha be tudjuk láttatni, hogy nem a külső, az anyagi élet a maga vad indulataival, fékevesztett csapongásával az élet, hanem az a valódi élet, melyet az evangéliom áthatott, szelleme

megszelidített, mert nyomán az ember öntörvényhozójává lett az evangéliom s általa béke önmagával, – béke Istennel, – béke a világgal szívében.

Nem áltatom magam azzal, hogy általában véve mindez könnyen megvalósul, sőt azt vallom, hogy arra is, miszerint egyeseknél siker mutatkozzék, a hivatalos egyház több és belterjesebb muukájára van szükség. Az egyháztanács ma csak az anyagiakkal foglalkozik. Pedig nem is oly régi idő, hogy a valláserkölcsekre is kiterjedt figyelme. Nincs kétség! Hivatása magaslatára csak úgy jut el, ha mindkettő gondoskodása tárgyát képezi. Viszont nekünk, lelkészeknek s munkatársainknak, a tanító uraknak, – úgy gondolom, – keresni kell az alkalmat, hogy mentől több érülködési pontot találjunk hiveinkkel, mentől több szállal kötözzük őket magunkhoz s az üggyhöz, melynek szolgálatában állunk. Egy-egy felolvasás, vallásos vagy gazdasági, olvasó-egylet, énekkar, hitelszövetkezet, mind egy-egy eszköz, – parányi magában, – de nagy czélt szolgálhat: az egyház megépítését!

Ha másoktól kérem, magam elé törvényül állítom egyházaink fejlesztését! Nem fogom sajnálni az időt, nem a fáradságot, hogy minden egyes egyház helyzetével részletesen megismerkedjem lehetőleg a helyszínén s hogy ennek nyomán valamit segíthessek. Más és soknemű teendők is néznek rám! Nem részletezem ezeket, de rajta leszek: mind hogy magam tegyem, mind hogy másokkal tétessem mindenkor mérséklettel, de ha kell, – a kötelesség teljesítésére szigorú utalással.

Teendőimről szólva azonban – nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés – én csak egyes ember vagyok! S ha kész is nálam a szándék, megvan is a jóakarát, ha mi csekély erő, odaadás, képesség bennem, – bár ezt is áldozatul hoznám: – sikerre – támogatás nélkül – nem számolhatok!

Ezt a támogatást kérem minden részről! Bizalommal fordulok első helyen, — kivel a gondviselés ez egyházmegye kormányzására hívott el, — elnöktársam ő méltóságához, a tanácsbírói, jegyzői karhoz, lelkésztársaimhoz, a tanítói karhoz, az egyházak presbytériumaihoz és minden ez egyházmegye területén lakó hitfeleinkhez, hogy közre irányuló munkásságomban segíni, gyámolítani sziveskedjenek. Hiszen célunk közös: egyházaink fejlesztése, megépítése!

E reményben foglalom el e helyet s köszöntöm első ízben innen a nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlést lelkem teljességéből, magamat mindenkori jóindulatába ajánlva.

A mélyen járó és nagy hatást keltő székfoglaló beszéd után Szabó József egyházmegyei egyházi főjegyző köszöntötte szép szavakban és biztosította az egyházmegye és lelkésztársai bizalmáról, szeretetéről az újonan választott esperest, Helmeczy József pedig lelkes buzgósággal ígérte a tanácsbírói kar készséges támogatását, Sinka Lajos a tanítói kar szíves jókívánságát és bizalmát tolmácsolta, végül Biky Ferencz, a máramaros-ugocsai egyházmegye főjegyzője egyházmegyéje nevében és megbízásából köszöntötte szíve mélyéről meritett meleg szavakkal egyházmegyénknak ma beigtatott esperesét. Esperesünk a bizalom és szeretet oly sok részről tett megnyilatkozása után meghatva mondott köszönetet s kérte jövő munkálkodásához a jóindulatu támogatást.

Egyházmegyénk közgyűlése jóleső érzéssel hallotta a szívet és értelmet egyaránt megragadó, nemes munkára serkentő, evangéliomi buzgóságtól áthatott esperesi székfoglalót, az abban jelzett iránytól reménynyel várja gyülekezeteink felvirágozását, a szónokok által kifejezett bizalom és

támogatáshoz szívesen hozzájárul s erről a maga részéről is biztosítja esperesét. A máramaros-ugocsi egyházmegye képviselőjének szíves üdvözlését, a hitrokoni összetartás eme szép megnyilatkozását örömmel és köszönettel veszi tudomásul.

6. Olvastatott helyettes esperes következő jelentése:

Nagytiszteletű és méltóságos egyházmegyei közgyűlés!

A január 9-edikén tartott rendkívüli egyházmegyei közgyűlés óta az egyházmegye kebelében történekről s az általam tett intézkedésekről következő jelentésemet van szerencsém tisztelettel beterjeszteni:

1. A fenti rendkívüli közgyűlésben már említett tőke-segélyeket az illető egyházaknak megküldöttem s figyelmeztettem s felhívtam az egyházakat, hogy a segélyeket csak is azon célra fordíthatják, melyre azok a konvent által megszavaztattak s ez iránt jelentést kívántam be. A beérkezett jelentések szerint: *Nagyhodos* iskolaépítésből származott 2000 kor. gyámintézeti és 300 kor. népbanki tartozásának és kamatjának; – *Méhtelek* 1000 kor. gyámintézeti tartozásának törlesztésére fordította, az ez összesen felüli részt pedig templomrenoválásra szándékozik felhasználni. E két egyház tehát a kitűzött célnak megfelelőleg használta fel a tőke-segélyt. – *Lázári* nem küldött be jelentést. – *Erdőszáda* jelentése pedig a tárgysorozat rendjén külön pont alatt fog tárgyalatni.

2. Az uszkai tanítói államsegélynek kezelésével, a tanfelügyelőségnek még boldogult esperes urhoz intézett sürgős kérésére – miután azt Dobos József lelkész szabálytalanul kezelte – Nagy Elek kispaládi lelkészt bízam meg, ki e megbízást el is fogadta.

3. A vezető nélkül maradt nagypaládi egyházba helyettes lelkészsze kineveztem ottani, már két segédlelkészi vizsgát

tett Fóris Lajos segédlelkész-tanítót s megbiztam és felhatalmaztam őt az egyház összes ügyeinek vezetésére. Az egyház javairól a leltárt bekivántam, mely be is küldetett.

4. A nm. vallás- és közoktatási miniszter ur a következő tanítói államsegélyeket engedélyezte:

a) a *görbedi* egyháznak Bagoly Albert tanító részére 99,117/904. sz. a. I., II. ötödéves korpótléka fejében 1904. okt.—dec.-re 50 koronát; 1905-től kezdve öt egymás után következő évre évi 200 koronát; 100,426/904. sz. a. fizetés kiegészítésre 1904. okt.—dec.-re 101 kor. 75 fillért, 1905-től kezdve pedig tanévenként 407 koronát;

b) az *uszkai* egyháznak Molnár Zsigmond tanító részére 108,500/904. sz. a. I. és II. ötödéves korpótléka fejében 1904. szeptember—decemberre 66 kor. 66 fillért, 1905-től kezdve öt egymásután következő évre évi 200 koronát;

c) a *krassói* egyháznak Szabó Károly tanító részére 6189/905. sz. a. fizetésekiegészítésre 1904. szept.—dec.-re 227 kor. 50 fillért, az 1905. évtől kezdve pedig negyven egymásután következő évre tanévenként 700 koronát;

d) a *kispeleskei* iskolaszéket a vármegyei közigazgatási bizottság által értesíttetni rendelte a miniszter, hogy Molnár Ambrus okleveles tanítónak a kispeleskei ev. ref. iskolához történt megválasztatását jóváhagyta s egyben utasíttatni rendelte, hogy az 1903. évi 76,726. sz. a. kelt rendelettel az ottani tanítói fizetésnek 800 koronára való kiegészítésére utalványozott 436 korona államsegélyt 1904. szept. 1-től fentnevezett tanító fizetésének kiegészítésére fordítsa;

e) a *garbolcsi* egyháznak Barazsu István tanító részére 16,772/905. sz. rendeletével 1904. szept. 1-től 1905. aug. 31-ig terjedő évre fizetésekiegészítésre 406 koronát azon kijelentéssel engedélyezett a miniszter ur, hogy az államsegélyt továbbra csak úgy engedélyezi, ha nevezett tanító

f. év okt. 1-ig bemutatja oklevelét, vagy ha ezen állás más, okleveles tanítóval töltetik be.

Mindezekről az illető iskolaszékeket miheztartás végett értesítettem.

5. Bánatos érzéssel jelentem, hogy a tisztaberki egyháznak 44 éven át hü és buzgó szolgálja, Tiszteletes Bodor Pál lelkész február 12-én hirtelen elhunyt. A halál a harcmezőn, hivatása teljesítése közben – midőn presbyteri gyűléstartásban foglalatoskodott – érte őt utól. Mint a Krisztus jó vitéze, hü volt az ő Urához mind halálig. Szegény, szelid és alázatos volt. Az élet sok megpróbáltatásai s fájón érzett visszasságai között is megőrizte lelkének derült humorát s a kötelességérzetet. Hü volt a kevésen, bizonyára többre bízott az ő mennyei Atyjától s elnyerte a hűség jutalmát: a hervadatlan koronát.

A pásztor nélkül maradt gyülekezet felügyelő lelkészévé kineveztem Molnár Lajos kispéleskei lelkészt s a lelkészi szolgálatok végzésére – miután segéd vagy helyettes lelkészt nem lehetett kapni – felkértem a szomszéd lelkészeket, kik is azt sorbapapolás útján teljesítik is.

6. Az időrendi egymásutántól eltérve, itt kell jelentenem, hogy a garbolczi egyháznak agg lelkésze, Kürthy Károly, ki 1858. április 24-től szolgált az Urat a nevezett egyházban, április hó 17-én 87 éves korában mint megért gabona learattatott.

Bár nem ismertem közelebbről a boldogultat és az ő hivatali működését, de hiszem, hogy ő is hiv volt a kevésen s azon vallomással hajthatta le fejét – a hosszas élet munkáiban kifáradva – a végső nyugalomra: elvégeztem a reám bízottakat.

Az ő elhunytá következtében ideiglenesen megbíztam Kócsi Péter nagyhodosi lelkészt az egyház felügyeletével s az istentiszteletek ellátásával.

Indítványozom, hogy egyházmegyei közgyűlésünk fejezze ki részvétét az Ur ezen megélemedett két szolgájának elhunytá felett s szenteljen emlékezetüknek egy-egy pár sort kegyeletes elismerésül hosszas és hű szolgálataikért jegyzőkönyve lapjain.

7. A szatmárhegyi egyházba, miután az agg lelkész súlyos betegsége s szellemi erőinek megfogyatkozása miatt az egyház ügyeinek vezetésére képtelen volt, a felmerült ügyek pedig elnöki vezetést igényeltek, kineveztem ideiglenes hatállyal felügyelő lelkésszé Kálmán Sándor hiripi lelkészt. Miután azonban betegsége miatt e tiszte ő sem teljesithette s miután időközben az agg lelkész állapota megjavult: e kinevezést április 11-én visszavontam.

Itt emlitem meg, hogy Kovács József ottani exmittált segédlelkésznek az egyházzal és lelkésszel a meglevő szerződés alapján kötött azon egyességet, mely szerint a segédlelkészi szolgálatot a következő évben is teljesítendi, jóváhagytam.

8. A missiók segélyeket elküldöttem és pedig a nagybányai és avasujvárosi lelkészeknek 300—300 koronát, a krassói lelkésznek 200 koronát, a szatmárhegyi lelkésznek 100 koronát. Mikről a nyugták beérkeztek.

9. Az apai egyháznak – az ügy sürgősségére tekintettel – engedélyt adtam, hogy miután a 9—1904. szept. sz. egyházmegyei határozattal engedélyezett 600 kor. nem mutatkozott elegendőnek az iskola átalakítására, 1200 kor. kölcsönt vehessen fel.

10. Mint fontosabb momentumot, meg kell említenem, hogy a nagypaládi egyháznak a Nagy-Éger-féle földbérlet ügyében – egyházmegyei ügyész közreműködésével – kötött szerződését megerősítettem.

11. A kiskőlcsei lelkész jelentette volt április 3-dikáról, hogy d.-apátii egyház tanítója, Szikszay Albert eltávozott s azóta nem kaptak tanítót.

12. A mikolai egyház április hó 2-án meghívás útján megválasztotta lelkészévé Szabó Bertalan batizi lelkészt s e választást a törvényes határidő letelte után, miután az a törvényeknek megfelelőleg, teljesen szabályszerűleg történt, április 17-én megerősítettem s nevezett lelkészt erről a részére megerősített díjlevél kiadásával értesítve felhívtam, hogy az elfogadás iránt 14 nap alatt nyilatkozzék. Ő azonban még ez ideig nem nyilatkozott. Mindazonáltal, biztosnak tartván azt, hogy ő – nyilatkozata szerint – a választást elfogja fogadni: ahoz a következő megjegyzéseket fűzöm:

Ismerve Szabó Bertalan lelkésznek komoly hivatottságát, arravalóságát ily, a lelkészi prudentiát nagyobb próba alá vető helyre is, bizvást remélhető, sőt feltehető, hogy az ő működése folytán végre-valahára helyreáll a mikolai egyházban az oly rég óta hiányzó béke és egyetértő munkálkodás lelkész és a gyülekezet között s termékeny, gyümölcsöző munka váltandja fel az eddigi sivár kietlenséget s építendi meg az egyházi és iskolai élet mezején keletkezett romokat.

Adja a kegyelem Istene, hogy úgy legyen!

Egyéb eljárásaimat itt ezen jelentésemben feltüntetni szükségesnek nem tartom. Feltüntetik azokat az egyes tárgyalásra kerülő ügyiratok.

Csak azt említem meg, hogy felhívtam az egyházkerületi, egyházmegyei végzések utasításai alapján a különböző bizottságokat, küldöttségeket, hogy a kijelölt ügyekben járjanak el s véleményes javaslataikat s munkálataikat készítsék el, hogy azok közgyűlésünk által tárgyalhatók és elintézhethők legyenek.

Végül őszinte köszönetet mondok egyházmegyénk közönségének, tisztikarának, lelkész- és tanítótársaimnak, hogy engem 4 hónapi h. esperesi tisztemben buzgón támo-

gattak s nekem, e különben terhes igának viselését megkönnyítették, sőt édessé és gyönyörűségessé tették.

Ezek után kérve ezen jelentésem tudomásul vételét s tett — s fentebb elősorolt — intézkedéseimnek jóváhagyását,

tiszteletem kifejezése mellett vagyok

Aranyosmedgyesen, 1905. április hó 26-án.

Szabó József

h. esperes.

Közgyűlés helyettes esperes jelentését tudomásul veszi, az általa tett intézkedéseket helyesléssel megerősíti, lelkiismeretes és tapintatos helyettes esperesi működéséért részére hálás köszönetet szavaz, egyszersmind a hivataloskodása idejére esedékes esperesi tiszteletdíjat részére kiutalja.

7. A debreczeni egyházmegye mély megilletődését és részvétét fejezi ki méltóságos gondnok urnak s általa az egyházmegyének ama veszteség felett, mely közkedvelt esperesének, Bencsik Istvánnak váratlan sirbadóltével sujtotta a nagybányai egyházmegyét.

A hitnoki szeretetnek és kegyeletnek részvétteljes megnyilatkozását köszönettel veszi tudomásul közgyűlésünk.

8. Egyházmegyénk folyó évi január 9-én tartott rendkívüli közgyűlésének megbízása folytán Magoss Ferencz egyházi aljegyző emlékbeszédet tartott váratlanul elhunyt közkedveltségű esperesünk Bencsik István felett.

Helmeczy József tanácsbíró indítványára elhatározza közgyűlés, hogy boldogult egyházi kormányosunk életpályáját hűen rajzoló, érdemeit, buzgalmát méltató emlékbeszédet jegyzőkönyvében egész terjedelmében kinyomatja, ezenkívül külön lenyomatban kiadja és az összes egyházmegyék-

nek, valamint egyházmegyénk gyülekezeteinek is megküldi. Emlékbeszédtartó aljegyzőnek köszönetet szavaz.

9. Olvastatott a zsinati egyházi képviselőre beadott szavazatok felbontására kiküldött bizottságnak Szatmáron, 1905. febr. 17-én felvett jegyzőkönyve.

Beérkezett 38 érvényes szavazat. Nem szavazott Szatmárhegy, Rozsály, Sárköz, Tiszta Berek. Mulasztásukat semmivel sem igazolták.

A beadott szavazatokból kapott

Soltész János 17,

Szabó József 11,

Széll György 9,

Sátor Dávid 1 szavazatot.

A két legtöbb szavazatot nyert lelkész Soltész János és Szabó József újabb szavazás alá bocsáttatván az 1905. márcz. 14-én A.-medgyesen megejtett szavazatbontásról felvett jegyzőkönyv szerint beérkezett 42 érvényes szavazat, melyből

Soltész János ombodi lelkészre adatott 26,

Szabó József aranyos-medgyesi lelkészre 16 szavazat.

Ezen eredmény alapján a nagybányai ev. ref. egyházmegye zsinati, egyházi rendes képviselőjéül Soltész János ombodi lelkész szótöbbséggel megválasztottnak kijelentetett.

Szives készséggel veszi tudomásul egyházmegyei közgyűlésünk nagytehetségű, régi munkásának Soltész Jánosnak zsinati képviselővé megválasztását és örömmel erősíti meg a szabályszerűen lefolyt választást.

10. A lemondás által megüresedett egyházi tanácsbírói tisztre beérkezett szavazatok felbontására kiküldött bizottság folyó évi febr. 17-én Szatmáron felvett jegyzőkönyve szerint:

beérkezett 39 szavazat. Kis Peleske, Mikola, Szatmár-hegy szavazatot nem adott. Ez egyházak mulasztásukat nem igazolták. Száraz Berek szavazata, mivel lelkész aláírása és pecsétje hiányzik, érvénytelen. Az érvényes 38 szavazatból kapott:

Szabó József 12,
Nagy Lajos 5,
Nagy Elek 4,
Kálmán Sándor 3,
Magoss Ferencz 3,
Tóth Dániel 2,
Papolczi Zoltán 2,
Hajdu Albert 2,
Soltész Elemér 1,
Molnár Lajos 1,
Joó Kálmán 1,
Kató Béla 1,
Barkász Albert 1 szavazatot.

Általános többséget senki sem nyervén, Szabó József és Nagy Lajos közt újabb szavazás rendeltetett, melynek eredménye az 1905. márczius 14-én A.-medgyesen történt szavazatbontásról felvett jegyzőkönyvből kitetszőleg az lett, hogy a beérkezett 42 érvényes szavazatból

Szabó József aranyos-medgyesi lelkészre adatott 35,
Nagy Lajos felsőbányai lelkészre pedig 7 szavazat.

Ezen eredmény alapján az egyházmegyei egyházi tanácsbirói állásra Szabó József nagy szótöbbséggel elválasztottnak kijelentetett.

Szivesen üdvözli és erősíti meg tanácsbirói hivatalában közgyűlésünk nagyérdemű és tehetséges munkását, Szabó Józsefet s elvárja, hogy ezen állásában is a régi buzgósággal és lankadást nem ismerő kitartással szolgálja az egyházmegyét.

11. Böszörményi Zsigmond, a szavazatbontó-bizottság elnöke a szavazati lapokat további intézkedés végett be-terjeszti.

Közgyűlés elrendeli az összes szavazati lapok megsemmisítését s annak foganatosításával Ferenczy Imrét és Jakó Antalt megbizza, kik is megbízatásukat azonnal teljesítették.

12. Szabó József egyházmegyei főjegyző vonatkozásal egyéni és családi viszonyaira, gazdálkodási érdekeire: megköszöni a bizalmat és a sok elfoglaltatással járó főjegyzői tisztről lemond.

Ismételt kérésre sem levén hajlandó népszerű főjegyzőnk a főjegyzői tollat tovább vezetni, bokros érdemeinek, értékes munkásságának jegyzőkönyvünkben való kiemelése és elismerése mellett ezen megbízatás alul közgyűlésünk felmenti.

13. Egyházmegyei gondnok a legnagyobb sajnálattal jelenti be, hogy Böszörményi Zsigmond ur az egyházmegyei tanácsbiróságról való lemondását nála bejelentette.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn a bejelentésről tudomást vesz, egyhangu lelkesedéssel kimondja, hogy nevezett tanácsbíró urnak lemondását el nem fogadja; mert ily előljáró kitűnőséget, lelkes hazafit, bőkezű, áldozatkész egyháztagot, ki nemcsak a tanácsbírói karnak disze, de az egyházmegyének is köztiszteletben álló, ki-magasló alakja, – vezérlő karából elengedni nem akar, ezért tanácsbírói tisztségét a legnagyobb tisztelettel fentartja.

14. Széll György esperessé választatása folytán egy egyházmegyél egyházi tanácsbírói szék megüresedett s betöltésre vár.

Közgyűlés a megüresedett egyházi tanácsbírói állásra, valamint ugyanez alkalommal az egyházi főjegyzői állásra is a szavazást elrendeli, annak foganatosságával esperes urat megbizza, oly formán, hogy eredménytelen szavazás esetén a két legtöbb szavazatot nyert egyén közt a második szavazást is rendelje el. Szavazatbontó bizottsági tagokul esperes elnöklete alatt: Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Mór és Szilágyi Tihamér küldetnek ki.

15. Ballay Aladár volt józsefházai helyettes lelkész 1904 évi október 9-én, meghívás útján, a józsefházai ev. ref. egyház rendes lelkészéül megválasztotta s elválasztott lelkész részére a megerősítést néh. Bencsik István esperes a törvényes időben megadta.

Szives örömmel erősíti meg közgyűlésünk Ballay Aladárt a józsefházai rendes lelkészi álláson s reménynyel várja tőle, hogy az ezen egyház kebelében hanyatlásnak indult hitéletet új erőre kelti, a régi zürzavar s anyagi rendetlenség helyén lelkipásztori gondos körültekintéssel, munkás kézzel a békét, rendet, a jövő fejlődés eme nélkülözhetetlen alapjait megteremti.

16. Olvastatott az államsegély osztást véleményező bizottságnak Krassón, 1905. ápr. 26-án felvett jegyzőkönyve.

I. szám.

Bizottság megállapítja, hogy az egyházak részéről államsegélyért beadatott kilencz kérvény és pedig: Magosliget, Garbolcz, Nagykólc, Szamoskóród, Nagyhodos, Sárköz, Berend, Méhtelek, Görbed kérvénye.

Bizottság segélyezésre ajánlja: 1. Görbed, 2. Berend, 3. Szamoskóród, 4. Nagykólc, 5. Avasfelsőfalu egyházakat.

Görbed és Berend még segélyt eddig nem kértek, de mert iskolaépítésre szükségelt fedezet pótlásául kérik az egy-egy osztalékot, mely őket első sorban meg is illeti.

Avasfelsőfalu rendes kérvényt nem adott be, de 1904 évi közgyűlés 10 sz. szerint 3 évig segélyezendő. Ez most a második év.

Nagykolcs, bár 1903-ban segélyeztetett, templom építése folyamatban lévén, segélyezendő.

Méhtelek, bár kérelme megokolt, de mert 1903-ban részesült segélyben, a sürgősebb szükség miatt mellőzendő volt. Sárköz pedig csak folyó szükségeinek fedezését hangoztatja s így a többiek érte nem mellőzhetők.

Amennyiben a lelkészek államsegélyéből $\frac{2}{3}$ rész (266 korona) szintén az egyházak részére folyósíttatik, folytatólagosan segélyre ajánljuk:

1. Garbólcz, 2. Magosliget és 3. Nagyhodos egyházakat.

II. szám.

Tanítók közül segélyt kérnek: Oroszlán István, Molnár Zsigmond, Melegh Adolf, Bagoly Albert, Kádár János, Ács Elek.

Bizottság segélyre ajánlja: Oroszlán István, Molnár Zsigmond, Melegh Adolf, Bagoly Albert, Kádár János tanítókat.

Ács Elek 1904-ben nyert segélyt és így hasonló helyzetü kartársaival szemben nem segélyezhető.

III. szám.

Lelkészek részéről Melegh Albert nehéz helyzetére hivatkozva kér egy osztalékot.

Bizottság a fentmaradó $\frac{1}{3}$ lelkeszi államsegélyből most egyszer még segélyre ajánlja.

IV. szám.

Esperesi hivatal felhivta bizottságot, miszerint a lelkesi fenmaradó $\frac{1}{3}$ államsegélyre vonatkozólag adjon javaslatot.

Bizottság még nem látja idejét, hogy idevonatkozólag javaslatot tegyen, egyházmegye újabb intézkedését várja.

V. szám.

A berendi egyház 12,000 korona tőkesegélytkér. Segélyezésre ajánltatik.

Községülés a segélyosztó bizottságnak ajánlathoz képest az egyházak közül: Görbed, Berend, Sz. Kóród, Nagykólc és Avasfelsőfalut; tanítók közül: Oroszlán István, Molnár Zsigmond, Melegh Adolf, Bagoly Albert, és Kádár Jánost veszi fel államsegélyre;

ellenben a lelkesi $\frac{2}{3}$ államsegély kiadásáról őszi gyűlésében határoz.

Melegh Albert lelkesz kérvénye felett napirendre tér.

A lelkesi államsegély egyharmadrésze mi célra való kamtoztatásának kérdését az egyetemes lelkesz-értekezlet javaslata után dönti el.

Berend tőkesegély kérvényét az őszi gyűlésre, mint szokott időre, utalja át.

17. Az egyházkerület 261—1904. számú végzésével arra kérte fel az egyházmegyét, hogy a tanítói díjlevelek természetbeni járulékainak, mint a szolgálmányoknak tulértékelése szempontjából tartson vizsgálatot s e tárgyban adjon javaslatot.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottság javaslata alapján, amennyiben a tanítók hátrányára tulértékelés seholsem észleltetett a díjlevelek vizsgálata közben, ez irányu javaslatnak

nem látja szükségét tárgyi tényálladék hiányából; hanem a díjleveleket illetőleg oly irányban hívja fel az egyházkerületi közgyűlés figyelmét, miszerint minden egyházban készíttessen külön díjlevelet a kántori, – külön díjlevelet a tanítói javadalmazásról, mert enélkül sohasem lesz elérhető, hogy az állami kiegészítést a tanító, mint ilyen, tisztán tanítói fizetéséhez nyerhesse. Ezzel kapcsolatban, mivel az 1893. XXVI. t. c. azon sérelmes intézkedése, mely a kántori fizetést beszámítja a tanítói fizetésbe, de a nyugdíj alapjául nem veszi fel, ma még fenáll, még a díjlevél elkülönítés esetén sem remélhető teljes biztossággal, hogy az ebben foglalt sérelem megszűnjék, felhívja az egyházkerületi közgyűlés figyelmét arra is, hogy a konvent útján hasson oda teljes erejével az állam kormányánál, miszerint a törvénynek ezt a jogsérelmet magában foglaló része mielőbb helyezettessék hatályon kívül.

18. Számvizsgáló-bizottság jelentése Patóházán 1905. márcz. 23-án tartott bizottsági ülése alkalmával megejtett vizsgálat eredményéről az 1904 évi közpénztár számadását illetőleg.

A bizottság Nagy Lajos egyházmegyei közpénztáros által összeállított 1904. évi egyházmegyei számadást tüzetes vizsgálat alá vevén, annak tételeit a rendelkezése alatt álló okmányokkal összehasonlítván, eljárásának eredményeképpen jelenti, hogy 1904. évi bevételi főösszeg 8147 K 60 f. Kiadás 7758 K 08 f. Maradvány 389 K. 52 f.

Kamatozó tőkék 8501 K 13 f.

Hátralékok — 959 „ 83 „

Főösszeg — — 9850 „ 48 „

Letétek főösszege 657 „ 49 „

Amennyiben a számadások teljesen rendben találtattak, egyházmegyénk közgyűlése Nagy Lajos pénztárosnak a bizottság véleménye alapján az 1904. évi számadások kötelezettségére nézve a felmentvényt elismerésének kifejezése s a szokott óvások fentartása mellett megadja.

19. Nagy Lajos egyházmegyei közpénztáros az egyházmegyei közpénztár állásáról, illetve annak hátralékairól, következő jelentését terjeszti be.

1. Néh. Melegh Dániel utódainál hátralék:

Tőkében: 710 K Kamat: 176 K 10 f.

2. Néh. Gál Péter utódainál hátralék:

Tőkében: 363 K.

3. Tisztaberek egyháznál 245 K 36 f.

4. Mikola 296 „ 79 „

5. Adorján 44 „ 52 „

6. Krassó 93 „ 45 „

7. Kispeleske 66 „ 16 „

8. Molnár Lajosnál . . . 237 „ 55 „

Egyben jelenti, hogy Gál Péter utódai a törlesztést pontosan eszközlik.

Molnár Lajos terhére előirt 30 K. számadási különbözet leírását, illetve további intézkedés tárgyául a közgyűlés elé terjeszti.

A Melegh örökösök, – Mikola és Tisztaberek adóssági ügye az ügyész kezén van. Külömben is Tisztaberek adóssága kétséges, mert néhai Bodor Pál volt lelkész levele értelmében nevezett egyház 1900-ban közalapi és állami segélyképen 405 koronát kapott, mely összeget az egyház fel nem vett és a mely összegből az egyház tartozása bőven fedezhető, sőt még az egyháznak lehet a közpénztár ellen követelése.

Közpénztáros jelentése tudomásul vétetik s a

számvizsgáló bizottság javaslatához képest a hátralékban lévő egyházak és egyének komolyan figyelmeztetnek és felhívatnak, hogy kötelezettségeiknek ez évi május hó 31-ig annyival inkább is eleget tenni igyekezzenek, mivel ellenkező esetben ellenök a közpénztáros kimutatása alapján, az ügyész által a törvényes lépések meg fognak tétetni.

Pénztárnok azon jelentése, hogy Gál Péter utódai a hátralékos kamatokat befizették és a tőkéből is 113 K 25 fillért törlesztettek, örvendetes tudomásul vétetik s a további törlesztés is kötelességükké tétetik.

Molnár Lajos terhére állítólag számadási külömbözet czimen előirt 30 K követelés jogossága megállapittatik s annak 1905. május 31-ig leendő befizetésére és biztosítására köteleztetik, mert a számoltató bizottság jelentése szerint is ezen 30 korona az elszámolás alkalmával okmányolva nem lévén, azt nehézményelni kellett.

Tisztaberek egyház volt lelkészének azon állítása, hogy 1900 évtől kezdve, folyó évig közalapi és államsegély czimeken 405 koronát kapott, melyből 241 K 16 f adósságának levonása után még az egyházmegye tartoznék neki 163 K 84 fillérrel és amely segély összegeket nevezett egyház előljárósága soha fel nem vette, figyelembe nem vehető, mert fel nem tételezhető egy folyton anyagi bajokkal és adóságokkal küzdő kis egyházzól, hogy a nyert segély összeget 5 éven által fel ne vette volna, — de meg az egyházmegyei pénztár, a mást jogosan illető segély összeget nem kezelvén, ilynemű követelésekkel

meg sem támadható, miért is tisztabereki egyház tartozása 245 K 36 fillérben megállapittatik; de amennyiben az egyház lelkesze 1904. nov. 13-án kelt levelében oly tényeket állit, melyeknek megvizsgálása az igazság érdekében felette indokolt, ugyanazért az ügy megvizsgálásával Szabó József, Tóth Mór tanácsbírák oly felkéréssel bizatnak meg, hogy ez ügyre vonatkozó számadásokat betekintve, eljárásuk eredményéről annak idején tegyenek jelentést.

Végül egyházmegyei ügyész felhivatik, hogy a kezén levő közpénztári pereket lehetőleg mihamarabb jutassa a végleszámolás állapotába.

20. Beterjesztetik Sátor Dávi egyházmegyei könyvtáros által kezelt könyvtárról az 1904. évről összeállított és Patóházán 1905. márczius 23-án a számvizsgáló bizottság által felülvizsgált könyvtári számadás, mely szerint a bevétel 119 K 17 fillérben, a kiadás 119 K 61 fillérben, a hiány 44 fillérben állapittatván meg, a számadás teljesen rendben találtatott.

A bizottság jelentése tudomásul vétetik és Sátor Dávid részére 1904 évről a felmentvény elismerés kifejezése és a szokott óvások fenntartása mellett megadatik. Egyszersmind könyvtáros megbizatik, hogy a hátralékban levő tagokat kötelességeiknek 1905. szept. 1-ig leendő teljesítésére hívja föl, sikeretlenség esetén ellenök a közigazgatási végrehajtást, járandóságuknak letiltása által tegye folyamatba.

21. Olvastatott az országos gyámintézet egyházmegyei ellenőrző bizottságának Szatmáron 1905. január 31-ik napján felvett jegyzőkönyvének kivonata.

1. Széll György kezelő előterjeszti 1904 évi számadását.

Előirányozva volt mint hátralék: belépési járulékban 261 K 72 f, tagdíjban 421 K 68 f. Folyó évre: belépési járulék 984 K 94 f, tagdíj 2013 K 02 f, összesen 3681 K 36 f. Ebből befolyt: mint hátralékos belépési járulék 53 K 12 f. tagdíj 267 K 19 f, mint folyó évi belépési járulék 611 K 54 f, tagdíj 1555 K 16 f, késedelmi kamat 13 K 82 f, összes bevétel 2500 K 83 fillér.

Pótelőírás történt a mikolai egyházban szolgáló Király Gyula lelkész részére 29 K 55 f, a számadás 30-ik tétele alatt pedig hibás előirányzás folytán töröltetett 5 K. Eszerint az 1904. évre előirt összeg 3705 K 91 f, és így a hátralék 1905-re 1218 K 90 f. A földhitelintézethez az év folyama alatt beküldetett összesen 2500 K 83 f.

A számadás tételről tételre átvizsgáltatván a kiadási nyugtákkal összehasonlítottatván, helyesnek találtatott. Jegyzette és kiadta Sátor Dávid s. k. biz. jegyző.

A számadás és az arról szóló bizottsági jelentés tudomásul vétetik, leltárba tétetni határoztatik.

22. Olvastatott a következő jegyzőkönyvi kivonat: Az egyházmegyei gyámintézet kezelő választmányának Szatmáron 1905. január 30—31-iki napján felvett jegyzőkönyvéből,

10. Vizsgálat alá vétetett az egyházmegyei lelkészi nyugdíjintézet 1904. évi számadása.

1903. évről átjött mint vagyon	5944 K 10 f.
Évi bevétel	1470 „ 17 „
Kiadás	7 „ 20 „
Maradvány	1462 K 97 f.

Az 1903. évi vagyonból Kócsi Péter által visszafizetett 50 K leszámításával marad 5894 K 10 fillér, ehhez hozzáadva az 1904. évi 1462 K 97 f maradványt, volt 1904 év december 31-én az összes vagyon 7357 K 07 f, mely következőképpen van elhelyezve:

Kócsi Péter lelkésznél 300 K, Vajda Mihály lelkésznél 100 K, takarékpénztári betétkönyvben 6957 K 07 f. A számadás helyesnek találtatott, tudomásul bejelentetik az az egyházmegyei közgyűlésnek. Sátor Dávid s. k. jegyző.

A gyámintézet kezelő választmányának az 1904 évi egyházmegyei lelkészi nyugdíjintézeti számadás megvizsgálása tárgyában kelt jelentése jóváhagyólag tudomásul vétetik s annak értelmében a számadás terhe alól Széll György pénztáros urnak a szokott óvások fenntartása mellett a felmentvény megadatik, sikerdus ügybuzgó működéseért elismerés nyilvánittatik.

23. Főtiszteletű püspök ur 764. sz. alatt a debreczeni egyetem végrehajtó bizottsága munkálkodásáról szóló tájékoztatást megküldi, mely munkálat azon kívánságot fejezi ki, hogy az egyházmegyeként megalakult egyetemi bizottság jegyzőkönyveit elnöksége útján terjessze a kerületi bizottság elé, egyuttal sürgeti az egyházmegyei bizottságot a szent ügy érdekében végzendő minél eredményesebb munkálkodásra.

1904. évi április havában tartott közgyűlésünk 15. sz. alatt az egyházmegye elnökségét bizta meg ez ügy vezetésével, ehez képest esperes urat kérte fel a presbitériumokhoz intézendő adakozásra serkentő felhívásnak a gyülekezetekbe eljuttatásához, miután tudtunkkal ez ügyben eredményes lépés nem tétetett: felkéri egyházmegyei közgyűlés esperes urat e felhívás kibocsátására, valamint arra, hogy az elért eredmény felől főt. püspök ur útján az egyetemi bizottságot is értesitse.

24. Olvastatott a számvizsgáló bizottság j. könyvének 5-ik száma, melyben — utalással arra, hogy m. é. őszi közgyűlésünk 8. sz. határozatával megbízatást nyert, misze-

rint az egyházi számadások egyöntetűvé s áttekinthetővé tétele szempontjából készítsen egy számadási mintát és szabályzatot — azon előterjesztéssel járul közgyűlésünk elé, hogy a mennyiben az adófizetés módja és neme egyes egyházainkban szerfelett különböző: általánosan kötelező szabályt bajos volna felállítani. És mert a zsinat épp most foglalkozik az adóügy tárgyalása és egyöntetűvé tételével, javasolja, hogy az egyh. törvény ide vonatkozó módosítása várassék be s csak azután tétessék ez ügyben intézkedés.

Közgyűlésünk meglevén győződve, hogy a számadások vitelében némi javításra van szükség: kötelezőleg elrendeli, hogy

1. Azon egyházakban, hol a számadás tárgyát termény is képezi: a régi számadási minta szerint ott — a bevétel és kiadás oldalon — a termény rovat is alkalmazást nyerjen.

2. A számadás végén az évi mérleg felállítása után — az átmeneti bevétel és kiadás (tőke visszafizetés — tőke elhelyezés) lerovásba tétessék jegyzet alakjában s így a tényleges bevétele és kiadása az egyháznak kitüntettessék.

3. Mindennemű pénz-, termény-, fa- és széna kivetésről a megfelelő liszta 2 példányban állítandó ki. Ennek egyike az egyház használatában és rendelkezésére áll állandóan, a mely az év végén lezárandó, a hátralékban maradtak megállapítása és feltüntetése mellett.

4. A gondnoki napló minden hónap végén — lelkész közbejöttével — lezárandó.

25. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlés 1904. évi (nov. 29, 30 és decz. 1.) jegyzőkönyvéből a 235. szám e) pontja, mely szerint a) az egyházmegyék a jelenleg hordozott egyházkerületi közigazgatási költség beszolgáltatá-

sának terhe alul már az 1905. évre s ettől fogva mindaddig fölmentetnek, míg a föntebb érintett összeghez hasonló arányu államsegélyben részesülünk; b) e járálékok végleges megszüntetése, vagy az egyházmegye fontos közcéljaira való fölhasználása az egyházmegyék szabad elhatározására hagyatik fenn. Ezzel kapcsolatban Nagy Lajos közpénztárnok jelenti, hogy ő az egyes egyházakra a kerületi közigazgatási költségeket nem irta elő s így azok az egyházak, melyek közpénztári évi tartozandóságukat befizették, ennek hiányával rótták le tartozásaikat.

Közgyűlés örvendetesen veszi tudomásul a kerületi közigazgatási költségnek az államsegélyből leendő fedezését, az így felszabadult összegnek további beszedését elrendeli s Nagy Lajos közpénztárnoknak meghagyja, hogy az egyes egyházaktól a kerületi közigazgatási költségeket az eddigi arányban sürgősen szedje be; hova fordítása felől később fog határozni.

26. Egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvéből előterjesztetett az 1904. évi 242-dik szám, mely miheztartás és tudomás végett az 1904. évi konvent 48-dik jegyzőkönyvi száma a) pontjára hívja fel a figyelmet, hol is az iskolai vagyon miként kezelésére nézve, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által gyakorlandó előzetes ellenőrzési jog tárgyában kelt 17,364—1903. sz. kultuszminiszteri körrendelet elvi jelentőségű határozata van (62—64 lapokon) egész terjedelmében közölve.

Tudomás és miheztartás végett az egyházak figyelmébe ajánlja egyházmegyénk.

27. Olvastatott az 1904. nov. 29, 30 és decz, 1-én tartott egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 243. száma, melyben nyilvántartás végett közölve van, hogy a főt. konvent folyó évi junius havában 76. f) szám alatt Fáncsik

János volt tótszentgyörgyi lelkész (dunántuli egyházkerület) lelkészi oklevelét érvénytelennek nyilvánította.

Tudomásul szolgál.

28. Számvizsgáló bizottság 1904. évi szept. 6-diki közgyűlésünknek 14. számú végzésében azzal bízott meg, hogy adjon véleményes javaslatot arra nézve: mely forrásból, mily mérvben és mi módon nyújthatna segélyt egyházmegyénk a szatmári ev. ref. tanítónő-képző intézetnek. Bizottsági elnök élőszóval előadja, miszerint számvizsgáló bizottság más forrást nem talál, mint a gyülekezetek által lélekszám arányában fizetett, de a felemelt államsegély következtében felszabadult egyházkerületi közigazgatási költséget, mely felett egyházkerületi végzés szerint különben is szabadon rendelkezhetik az egyházmegye; ebből javasolja évenként bizonyos összeggel segélyezni a valóban nemes célú szolgáló és szükséges intézményt.

Egyházmegyei közgyűlés kimondja, miszerint a felszabadult egyházkerületi közigazgatási költségből egyelőre 10 évig, évenként 300 (háromszáz) korona segélyt ad a szatmári ev. ref. tanítónő-képző intézet számára; úgy azonban, hogy ha annak kivetése és beszédese netaláni felsőbb hatósági rendelkezés, vagy törvényes intézkedés folytán lehetetlenné válnék: ezen ajánlatból folyólag kötelezettség egyházmegyénket nem terheli.

29. A nagykovácsi egyház presbiteri és közgyűlési határozattal támogatott kérvényt nyújt be egyházmegyei közgyűléshez aziránt, hogy iskoláját beszüntettesse és iskolatelkét az államnak hatezer koronáért eladhassa. Nagykovácsan, mint nemzetiségi vidéken az állam két iskolát állít és azt folyó évi szeptember elsőjén meg is fogja nyitni; ezt meggátolni az egyháznak nem állt hatalmában, mert a tanfelügyelőség ebben egyedül a községgel tárgyalt; ha

pedig az állami iskola létesül, az ev. ref. iskola évi 528 korona államsegélye — a mint a tanfelügyelőség már tudatta is — beszüntettetik, e segély nélkül az egyház nem lesz képes iskoláját tovább fentartani, legjobb igyekezete daczára is elnéptelenedik, tanító nélkül marad, elenyészik. Ily kényszerhelyzetben, akaratlanul is megszűnvén a felekezeti iskola, ha iskolatelkét és épületét az egyház most nem értékesíti az igen kedvező árért, mit az állam felajánlott: ebből az egyházra nagymérvű károsodás fog háramlani; ellenben, ha a felekezeti iskola visszaállításának szüksége és lehetősége elő fog állni, mindig alacsonyabb árért tudna szerezni alkalmas telket és épületet a templom közelében.

Előterjesztetett a kir. tanfelügyelőség idevonatkozó átirata, mely a tényállást megerősíti, valamint a helyszíni vizsgálat megtartásával megbizott küldöttség jelentése, mely a helyzet kényszerüisége miatt a beszüntetést javasolja, az eladást a jelzett árban előnyösnek mondja, ugyszintén az egyházmegyei elnökség hasonló irányu felterjesztése a főt. püspök urhoz.

Egyházmegyei közgyűlésünk minden tőle telhető eszközzel küzd ugyan iskolái feladása ellen, mindazáltal jelen kényszerhelyzetben, a mikor hasztalan akarná meggátolni a feladást, mert az anyagilag gyenge nagykölcsi iskolán segíteni nem képes: kénytelen hozzájárulni az iskola beszüntetéséhez és az iskolai telek eladásához, ez utóbbihoz annyival is inkább, mert általánosan ismert dolog, miszerint 6000 koronával a lehető legmagasabb árt nyeri meg az egyház, míg ha most el nem adná, az idők folyamán elpusztul, elértéktelenedik az egyház kárára e belsőség. Közgyűlésünk utasítja az egyházat a hiányzó vagyoni kimutatás azonnali beterjesztésére, ugyanitt elkötelezi, hogy az iskola-

telek árát csonkítatlan tőke gyanánt kezelje, az időközi kamatokkal növelje, hogy belőle felekezeti iskolájának visszaállítására egy erős alapot teremtsen.

Mivel pedig a szerződés megkötésének határidejét május 10-re tűzte ki a kir. tanfelügyelőség, felkéri közgyűlésünk nagytiszteletű esperes urat ez ügynek a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi elnökséghez megerősítés céljából sürgős fejlesztésére.

30. Széll György egyházkerületi egyházi rendes képviselő esperessé választatván, új választás szüksége merült fel. A választásra titkos szavazás kéretvén, beadtak 43 szavazatot, melyből Sátor Dávid 28, Szabó József 9, Soltész János 5, Magoss Ferencz 1 szavazatot kapott s így

egyházkerületi egyházi rendes képviselőül Sátor Dávid egyházi tanácsbíró szótöbbséggel elválasztatott az 1906-dik év tavaszáig terjedő megbizatással

31. A szatmári ev. ref. főgimnázium igazgató tanácsába a Bencsik István elhalálozása következtében megüresedett helyre egyházmegyei közgyűlés többek kérelmére titkos szavazással való választást rendelvén el, a beadott 41 szavazatból Nagy Elekre 22, Széll Györgyre 14, Soltész Jánosra 2, Soltész Elemérre 1, Sátor Dávidra 1 szavazat esett, minek alapján

egyházmegyénk a maga részéről a szatmári főgimnázium igazgató tanácsába rendes tagul szavazattöbbséggel Nagy Elek kispaládi lelkészt bizza meg.

32. Esperes ur felhívta egyhm. közgyűlésünket az időszaki tanács tagjainak megválasztására.

Ezen felhivas folytán Széll György esperes, gróf Degenfeld Sándor gondnok elnöklete alatt az

időszaki tanács rendes tagjaiul: Sátor Dávid, Szabó József, Helmeczy József, póttagjaiul: Soltész János, Balogh István, Torday Imre választattak meg.

33. Nagykolcs templom építésre engedélyt kér, Tóth Mór építettő bizottsági tag kapcsolatosan a templomterv bírálatát előterjeszti s azt tulnag arányunak mondja, helyi lelkész Tóth Dániel jelentést tesz a pályázat kihirdetéséről.

Az építettő bizottság előterjesztéséből arról értesül közgyűlésünk, hogy a templomterv módosítást igényel, mert kisebb arányban is megfelel a czélnak, lelkész előadásából pedig kitűnik, hogy már a pályázat is ki van hirdetve, holott a pályázati feltételek kellőkép megállapítva nincsenek; miért is utasítja közgyűlésünk a nagykólcsi egyházat, hogy templomtervét az építettő bizottság közbejöttével, amennyiben eszközölhető egyszerűsítse, a kiírt pályázatot vonja vissza s szakértővel új pályázati feltételeket készíttessen. Ezek végezte és beigazolása után adja meg esperesi hivatal az engedélyt a pályázat kiírására és az építés megkezdésére. Különös figyelmébe ajánlja közgyűlésünk az egyháznak, hogy az építkezésnél szakértő ellenőrzőt alkalmazzon, ki az építkezést időnként megtekintse és szakszerűen felülbírálja.

34. A nagykólcsi egyház templomépítés czéljából 4000 korona kölcsönt akar felvenni a debreczeni collegiumi pénztárból 20 évi törlesztésre, ugy azonban, hogy a kölcsön csak az egyház birtokára kebeleztessék be, kéri ehez az egyházmegye jóváhagyását.

Utasítja egyházmegyei gyűlésünk a nagykólcsi egyházat annak hiteles adatokkal való igazolására, miszerint meglevő templomépítési tőkéjéből az építkezést nem teljesitheti, ugyanakkor felhatalmazza

esperes urat, hogy ennek beigazolása után a kölcsön felvételének akár a debreczeni collegium, akár a kebelbeli gyámintézet pénztárából, engedélyezését nem ugyan betáblázásra, hanem a presbiterium egyetemleges felelőssége mellett az egyházmegye nevében a főt. kerület előtt javasolja.

35. A pátfalvai leányegyház kérelme iskolájának állami kezelésbe adása tárgyában.

Küldöttség bizatott meg Soltész János és Helmeczy József tanácsbírákból annak megvizsgálása végett, hogy miképen lehetne a pálfalvai egyházat iskolai célra több segélyben részesíteni s így iskoláját egyházunk számára megtartani.

36. A szatmári egyházmegye felterjesztette a főt. egyházkerület mult őszi közgyűlése elé a szatmárhegyi egyháznak a nagybányai egyházmegyéből a szatmári egyházmegyébe való átkebelezésére vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozatokkal támogatott kérelmét, minek alapján a főt. egyházkerületi közgyűlés 1904 – 251 szám alatt felhívta egyházmegyénket, hogy a szatmárhegyi egyház elszakadása ügyében hozzon határozatot s azt az egyházkerület tavaszi közgyűlése elé terjessze fel.

Ugyan e tárgyban egyházmegyénk még 1904 évi szept. 6-án tartott közgyűléséből egy bizottságot küldött a szatmárhegyi egyházba, hogy a helyszinén szerzett tapasztalatok alapján jelentést tegyen arról: vajon rendes, törvényszerű ülésben jött-e létre az elszakadásra vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozat, vajon az elszakadás közóhajtás-é, vagy csak egy-két viszketeges elme szüleménye, egyuttal hasson oda, hogy az egyház elszakadás iránti kérelmét vegye vissza.

Küldöttség lelkeszi tagja a helyszinén megjelent, az egyházi közgyűlésben az egyház történelmi multját, jog-

viszonyát megismertette, az elszakadás nehézségeire közgyűlést figyelmeztette, a határozatok törvényes ülésben lett hozataláról és az elszakadási törekvés átalánosságáról meggyőződött. Küldöttek az elszakadást nem javasolják, mert az a szatmárhegyi egyháznak nagy előnyére nem szolgálna, ellenben egyházmegyénknek több tekintetben hátrányára lenne.

Egyházmegyei kögyűlésünk elősmeri ugyan, hogy a szatmárhegyi egyházat Szatmárhoz sok erős kötelékek fűzik, azt is tudja, miszerint Szatmárhegy közigazgatásilag Szatmár városa testéhez tartozik; mindazáltal, mert az a körülmény, hogy ez a gyülekezet a nagybányai egyházmegye fenhatósága alá tartozott, sohase akadályozta ebben sem a hitélet fejlődését, sem az egyház előhaladását s nem fogja akadályozni a jövőben se; ezért az elszakadáshoz beleegyezését nem adja, történelmi jogához továbbra is ragaszkodik, annál is inkább, mert e legnépesebb egyház kiszakítása által a különben is csekély népeségű egyházmegyénk lélekszámban még lejjebb szállana, közigazgatási pénztára érzékeny károsodást szenvedne, kebelbeli gyámintézete pedig, tekintve az idős lelkész családi viszonyait — beláthatatlan zavarnak nézne elébe.

37. Olvastatott a felsőbányai ev. ref. egyház előjáróságának kérelme, az egyház tulajdonát képező 2 hold erdő faállományának eladhatása iránt.

Tekintettel arra, hogy a felsőbányai egyház tulajdonát képező erdőterület faállománya jelen állapotában az erdő fáinak egyenlőlensége miatt semmi hasznot nem hajt és csak heverő érték, —

tekintettel arra, hogy az eladást a m. kir. földmivelési miniszter is megengedte, annak fogana-

tosítását az egyháztanács és közgyűlés egyhangulag elhatározta, –

az esperesi hivatal által a helyszínére kiküldött bizottság valamint a kerületi járási főerdész is az eladás utjáni értékesítését ajánlja:

közgyűlésünk a fbányai egyház előjáróságának engedélyt ad arra, hogy a tulajdonát képező erdő területen levő összes fakészletét, egytömegben értékesíthesse, e célból a bemutatott részletes árverési feltételeket és hirdetményt jóváhagyja oly kijelentéssel, hogy a befolyandó vételár összegéről, annak mikénti gyümölcsöztetéséről az előjáróság az árverés eredménye után jelentést tenni köteles leend.

Jelen határozat jóváhagyás és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

38. Józsefházai egyház templomépítési tervet terjeszt be. és az építésre engedélyt kér, egyszersmind az építésre a 4300 korona erdőtőkének visszatérítés kötelezettsége mellett leendő felhasználására az egyházmegye engedélyét kéri.

Adjon be az egyház új tervet és költségvetést az építetű bizottsághoz s ennek kedvezű véleménye esetén, felhatalmaztatik esperes ur az építési engedély megadására. Az építés megkezdése előtt azonban szakértűvel, vagy annak nyomán készített pályázati hirdetést tegyen közzé.

Az 4300 korona erdőtőkét csak akkor fordithatja esperesi engedély alapján templomépítésre, ha a tőke és kamat visszafizetésének biztosításáról szabályszerűen kiállított okiratot mutat be.

39. A józsefházai egyház kérelme, pénzügyi gyámság alóli felmentése, s az egyház kintlevű követelésének felhajtása,

illetve biztosítása, s a már fent nem álló, de jelzálogilag biztosított követelések töröltetése iránti intézkedések tárgyában.

Amennyiben a józsefházai egyháznak most már rendes megválasztott lelkésze van s így remélhető, hogy vagyonát minden veszélyeztetés és károsodás nélkül önállólag kezelni képes lesz, – közgyűlésünk nevezett egyházat a pénzügyi gyámság alól feloldja, s vagyonának önálló kezelésére feljogosítja.

Ebből kifolyólag a Helmeczy József tanácsbíró által kezelt készpénzek és követelésekről szóló okiratok átvételének és az egyház előjárósága részére való átadásának eszközzésére Sátor Dávid, Tóth Mór tanácsbírákat és Dr. Harcsár Géza ügyészet jelentéstétel kötelezettsége mellett kiküldi.

A kérelem többi részében foglaltak iránt az egyház saját hatáskörében is jogosított lévén intézkedni, – azzal e helyen elutasittatik.

40. Uszkából 33 egyháztág érzékenyen panaszol a túl magas egyházi adó és különösen a belhivatalnokok részére teljesítendő szolgálmányok ellen. A gyülekezet tagjai számban megriogytak, anyagilag elszegényedtek, az igavonóval bírók száma ma már alig 14, ennek kell nemcsak a belső embereknek és az egyháznak földjeit szántani, vetni, termését behordani, hanem 2–3 mértföldnyiről a lelkészt és tanítót illető 19 m. ölfát is beszállítani, ezenkívül kézi napszámmal is együtt teljesítik a munkát szénacsínálásnál, aratásnál a gyalogszeresekkel; mivel ez állapotjuk elviselhetetlen, küldöttséget kérnek, mely helyzetük súlyos voltát megvizsgálja s terheik könnyítésére javaslatot tegyen; különben megtagadják a szolgálmányok teljesítését.

Egyházmegyei közgyűlés látja ugyan, hogy az uszkai hivek jelentékeny egyházi adót fizetnek és különösen számos szolgálmányokkal vannak

megterhelve, mely teher az igás erő megfogyása folytán még nagyobbodott; azonban kis egyházaink jórésztében hasonló módon van, ezen egyházmegyénk mindaddig nem segíthet, míg a kilátásba helyezett államsegély az egyházi adók és szolgáltatmányok könnyítése céljaira meg nem adatik; egyes alkalommal azonban, az egyház kérelmére, a rendelkezése alatt álló segélyforrásból készséggel segítyezi e szegény egyházat. Kérvényezőket a szolgálat megtagadására vonatkozó kifejezésért közgyűlés megróvjá.

41. Soltész Elemér nagybányai lelkész mint az erdőszádai ref. leányegyház felügyelő lelkésze részletes és kimerítő előterjesztése folyamán jelenti, hogy Erdőszádán mélt. gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok ur s a leányegyház főgondnoka a viszonyok folytán immár szűknek bizonyult iskola helyett új iskola és tanítói lak céljaira sajátjából egy kataszteri hold területet ajánlott fel és ezen területre egy 10 méter hosszú, 6 m. széles, 3.80 cm. magas tantermen kívül egy iroda, egy előszoba, két lakószoba, konyha, kamara és mellékhelyiségekből álló tanítói lakást építtetett fel saját költségén, mintegy 9000 koronát meghaladó költséggel; az új iskola 1904. évi szeptember hóban rendeltetésének átadatott s benne az első istentisztelet karácsony másodnapján megtartatott.

Ezen építkezésekre az egyház előljárósága a konventtől 4000 korona tőke segítyt kért s a konvent folyó évi január 14-én 2400 koronát tényleg adományozott.

Az erdőszádai egyház tanácsa és közgyűlése a csatolt jegyzőkönyvi határozatok tanúsága szerint ezen összeget főgondnok ur ömértóságának, az általa mintegy előlegezett építkezési költségeknek legalább kis részben való fedezéseül elszámolta, főgondnok ur azonban ezen 2400 koronát alapítvány

képpen az erdőszádai ev. ref. egyháznak felajánlja, azzal az óhajtással, hogy e 2400 korona évi kamataiból legfeljebb 50 koronáig terjedő összeg az általa épített iskola belső felszerelésére, és felszerelésének mindig a kívánalmaknak megfelelő rendben és teljességben tartására fordíttassék; az évi kamat többi része pedig a tőke növelésére az alapítványhoz csatoltassék mindaddig, míg az alapítványi összeg annyira emelkedik, hogy kamata, — az 50 korona iskolai berendezésre fordítandó összeg levonása után — az általa jelenleg tanítói fizetésbe adott 300 koronát fedezendi. A mikor aztán az alapítvány kamata tanítói fizetés pótléku és iskola berendezés fentartására használandó fel.

Miután pedig az 1902. szeptember 7-én tartott presbiteri gyűlés 2-ik sz. határozatában foglaltak szerint főgondnok ur ömértósága magát csupán telekadományozásra kötelezte oly feltétellel, „hogy ez a telek mindaddig, míg az erdőszádai ref. egyház iskolát és tanítói állomást tart fenn: az egyház tulajdonát képezze, ha azonban az erdőszádai ref. iskola és tanítói állomás mint olyan, bármi, előre láthatatlan okból létezni megszűnnék: az adományozott telek az adományozóra, vagy utódaira viasszaszálljon, és a rajta levő épület a nagybányai ref. egyházmegye mint felettes hatóság közbejöttével, az adományozó vagy utódai által megváltható legyen“ ennélfogva tekintettel a megváltozott helyzetre s ama tényre, mely szerint ömértósága a felajánlott telekre iskolát is saját költségén építtetett: főgondnok ur abbeli óhajtásának ad kifejezést, hogy a jövőben esetleg előállható viasszás helyzet kizárása céljából a telek és rajta levő épület telekkönyvi tulajdonjoga részére biztosíttassék, épségben maradván az egyház fentebb is kiemelt azon joga, hogy t. i. míg az erdőszádai ev. ref. egyház iskolát és tanítói állomást tart fenn, ez a telek és a rajta lévő épület másra mint az egyház iskolai céljaira fel nem használható; ha

azonban az erdőszádai ref. iskola és tanítói állomás, mint olyan, bármi előre nem látható okból létezni megszűnnék, a telek és rajta lévő épület feletti rendelkezés joga a telekkönyvi tulajdonosra vissza száll.

Jelenti továbbá, hogy a főgondnok ur őméltósága által alapítványképpen felajánlott 2400 korona összeget az egyház tanácsa és közgyűlése hálás köszönettel elfogadta és takarékpénztári betétképpen leendő kezelés végett az egyház gondnokának átadta s úgy az egyház tanács, mint a közgyűlés beleegyezett abba, hogy az iskola telek és épület tulajdonjoga telekkönyvileg továbbra is őméltósága és utódjai nevéen maradjon, miután ebből az egyházra mint iskola fentartó testületre teljességgel semmi kár vagy hátrány nem származhatik.

Végül jelentő lelkész kiemeli azon ügybuzgóságot, melyet az iskola építés ügye iránt annak kezdetétől a teljes befejezéséig a munkálatok személyes vezetése és felügyelete által Száitz Mihály gondnok ur tanusított s az ezen ügyre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatokat és számadásokat bemutatja.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn az igaz hazafiság és a valódi protestáns lélek megnyilatkozása és a nemeslelkű főur gazdag áldozatkészsége iránt a leghálásabb elismerését fejezi ki, örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy Pál apostol szavai szerint: „egy tudományra, egy akaratra vezéreltetve, munkálkodjunk a Krisztus által adott ajándék mértéke szerint anyaszentegyházunk javára, előmenetelére“ eszméktől áthatva a gazdag gazdálkodását hiven méltassa, és méltatja akkor, midőn a bemutatott egyháztanácsi és közgyűlési határozatokat a legnagyobb köszönetének kifejezése mellett jóváhagyja, és az alapítványt elfogadja.

Ugyanakkor Száitz Mihály egyházi gondnoknak, ki bár nem hitfelünk, de egyházunk és annak ügye iránt oly előszeretettel viseltetik és azok kezelésében oly ügybuzgóságot tanusít, hogy eljárása által az egész egyházmegye elismerésére és köszönetére magát teljesen érdemessé tette; közgyűlésünk nevezettnek érdemeit jegyzőkönyvileg örökíti meg s azt kivonatban közölni rendeli.

Jelen határozat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

42. A tisztaberki egyház beterjeszti megerősítés végett új díjlevelét, mely a régi díjlevelnek 1352 K bizonytalan értéke helyett 1200 korona készpénzt, 2 drb marhára legelőt s egy darab kenderföldet biztosít lelkésznek fizetésül, mely kitüntetett összegből 200 korona állandó személyi pótléka lesz a mindenkori lelkésznek. A módosított díjlevellel együtt az átalakított fizetési kulcsot is beterjeszti egyháztanács, mihez egyházközségi közgyűlés jegyzőkönyve szerint, egy kivételével, minden egyháztag hozzájárult.

Bár az új díjlevel biztosabb alapra van fektetve, mint a régi; de mert kétségtelenül kisebb értéket képvisel s mert ez az értékcsökkenés kellőképen indokolva nincs: a díjlevel átalakítása kérdésének megoldására bizottságot küld Tisztaberekre egyházmegyei közgyűlés, bizottsági tagokul Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat kéri föl, mint a kik ez egyházba egy más ügyben különben is ki vannak küldve. Irányelvül azt jelöli meg, hogy lehetőleg csak a termények és szolgáltatások változtassanak készpénzre, a földek pedig maradjanak tovább is a lelkész használatában, valamint azt, hogy az átalakítás oly módon eszközöltessék, hogy a lelkész kongruája csonkulást ne szenvedjen.

Küldöttség a fizetési kulcs megállapítására is terjessze ki figyelmét.

43. A lázárii egyház előjárósága beterjeszti az egyháztanács, illetve az egyház közgyűlésének azon határozati kérelmét, melyben az egyház a meglévő 20000 korona tőkepénzén alkalom adtán egy tagos birtokot óhajt vásárolni, mely alkalmas birtok, ha esetleg nagyobb és értékesebb volna, úgy kérelmez az iránt, – engedjék meg előre is, hogy esetleg a vételár többletet egy felveendő 20000 koronás törlesztéses kölcsönből fedezhesse.

Tekintettel azon körülményre, hogy a pénzintézetek a betétek kamatlábát napról-napra szállítják, tekintettel arra, hogy a tőkepénzeknek egyeseknél való biztos elhelyezése alig remélhető, míg az ingatlan vagyon értéke folytonosan növekvőben van, – közgyűlésünk készséggel beleegyezik abba, hogy kérelmező egyház közönsége tőkepénzét ingatlan vagyonba jövedelmeztesse, esetleg az ingatlan megszerzésénél kölcsönt vehessen igénybe, de felhívja az egyház előjáróságát, hogy a kérdéses ingatlan megszerzése alkalmával, az egyházi törvényben előírt alakiságokat (egyh. törv. 41. §. é. p.) pontosan tartsák be.

44. Berend régi parókhíalis telke eladására kér engedélyt. Az eladási árt templomépítésre akarja felhasználni, mivel mostani imaházát iskolává kénytelen átalakítani.

Az ügy kellő megvizsgálása és megvilágítása céljából küldöttség kiszállását látja szükségesnek közgyűlés, küldöttség gyanánt Balogh István tanácsbíró és Szeőke Sándor urakat bizza meg.

45. A nagypaládi egyháztanács 1905. január 13-án tartott gyűlésében elhatározta, miszerint közszeretben állott elhunyt lelkésze Bencsik István iránti tiszteletből és

kegyeletből özvegyét és árváit egész 1906. április 25-ig meghagyja azon javadalmazásban, melyet szeretett néhai lelkésze élvezett, annál is inkább, mivel annak idején többi lelkészeinek, sőt tanítóinak családjával szemben is hasonlóképen intézkedett, egyébaránt reméli azt is, hogy elhalálozott lelkésznek az egyházzal szemben fennálló 400 K tartozása is ezen intézkedés folytán megtérül.

Tekintve elhunyt lelkésznek, néhai Bencsik István esperesnek úgy a nagypaládi egyházzal, mint egész egyházmegyénkkel szemben szerzett elévülhetetlen érdemeit, nemkülönben hátrahagyott családjának súlyos anyagi állapotát, a nagypaládi egyházzal szemben fennálló tartozását, valamint végül az egyháztanács jóindulatát: egyházmegyei közgyűlésünk a nagypaládi egyháztanácsnak néh. Bencsik István családjával szemben gyakorlandó kegyeletes intézkedését jóváhagyja.

46. A patóházai egyház kérelme az egyház-tagoknak f. évi április hó 24-étől kezdődőleg a tanítói fizetés kötelezettsége alól való felmentése iránt.

Amennyiben az egyház közgyűlésének bemutatott egyhangu határozatából megállapítható az, miszerint a patóházai egyház anyagi helyzete az 1895. év óta annyira javult, hogy kiadásait a tanítói fizetés bevétele nélkül is képes teljesíteni, – egyházmegyei közgyűlésünk a kérelemnek helyt ad s a patóházai egyház tagjait visszamenőleg f. évi április hó 24-étől kezdve a tanítói fizetés viselésének terhe alól felmenti.

47. A patóházai egyház kérelme annak jóváhagyása iránt, hogy a patóházai 154 sz. betétben 66 és 67 hrsz. alatt foglalt belsőtelket Nagy Sámuel (nős Nagy Sárával) erdőszádai lakostól a bemutatott adásvételi szer-

ződés szerint tehermentesen 1300 korona vételárban megvehesse.

Amennyiben az egyházi közgyűlés bemutatott határozatából, nemkülömben Sátor Dávid e. m. tanácsbíró és Torday Imre e. m. főjegyzőnek beterjesztett véleményes jelentéséből megállapítható, hogy a célba vett adás-vétel az egyházra nézve előnyös, – egyházmegyénk közgyűlése ezen adás-vételt jóváhagyja s az iratokat megerősítés végett a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.

48. A sárközlaki ev. ref. egyház közönsége az iránt kérelmez, hogy miután az egyház tanácsa és közgyűlése elhatározta egy egyházi magtárnak építését és a parokhiának egy szobával leendő megnagyobbitását, mely kettős építkezés költsége árlejtés útján 2200 koronát teszen ki, mely összeg fedezetére 600 koronát a lelkész ad kamat nélkül kölcsönül, 1600 koronát pedig a debreczeni főiskola pénztárából szándékozik 10 éves törlesztéses kölcsönül felvenni, – engedjék meg ugy az építkezés végrehajtása, mint a kölcsön felvétele.

A beterjesztett egyháztanácsi és közgyűlési határozatban foglalt indokok alapján közgyűlésünk méltányolva kérelmező kis egyház nemes törekvését, megengedi az egyház terményeinek raktározására szükséges magtár felépítését, — örömmel veszi tudomásul a lelkész által felajánlott áldozatkészséget és beléegyezik abba, hogy az építéseknel szükséges 1600 K kölcsönt felvehesse és azt az egyház 26 köblös földjének jövedelméből törlessze.

Jelen határozat jóváhagyás és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni határoztatik.

49. Szentpéteri Jenő uszkai presbiter mint volt gondnok panaszt tesz, hogy az általa esperesi utasításra a távozó tanítók részére az egyház pénzéből kifizetett hátralékokat rajta követelik, sőt az egyházmegyei ügyész már be is perelte és a követelést költségeivel együtt a bíróság meg is ítélte: kéri az indított per felfüggesztését, ügyének egy küldöttség által való megvizsgálását s ugyan e küldöttség által kéri az egyházi zavaros ügyek és rendetlenségek elintézését.

Az ügy bírósági ítélet tárgyát képezvén, egyházmegyei közgyűlésünk a beadvány felett napirendre tér. De, mert a beadványból az tűnik ki, hogy az uszkai egyházban a jegyzőkönyvvezetés, gondnok- és presbiter választás, egyházi javak kezelése, a számadás készítése, iskolai ügyek vezetése körül nagymérvű hanyagság és rendetlenség uralkodik, felkéri Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat, hogy az uszkai egyházban megjelenvén, tegyék az ottani egyházi ügyeket beható vizsgálat tárgyává s terjesszenek be vizsgálatuk eredményéről jelentést.

50. Aranyosmedgyesi egyházunk jelenti, miszerint nagyságos Szacsvay Sándor és méltóságos Báró Wesselényi Miklós és Ferencz külső birtokos urak az aranyosmedgyesi ev. ref. egyháznak, a papilak mellett mintegy 800 □ öl területű belsőséget ajándékoztak, melyen az egyház csendőrlaktanyát akar építeni.

Örömmel értesül egyházmegyei közgyűlésünk az idegen nemzetiség közzé ékelt kis egyház javára tett értékes adományról, úgy tekinti azt, mint a fenkölt gondolkozásu adományozók nemes szívének újabb nyilvánulását s érte a maga részéről is hálás köszönetet mond és ezt jegyzőkönyvében is kifejezi.

Felhivja egyszersmind az aranyosmedgyesi egyházi előjáróságot, hogy az ajándékozott belsőséget igyekezzék mielőbb az egyház nevére telekkönyveztetni.

51. Farkas Kálmán kishodosi, Szikszai Albert amaczi előregedett és elgyengült tanítók huzamosabb idő óta képtelenek már a tanítói hivatás törvényszerű ellátására, a körlátogatók ismételt figyelmeztetése daczára mindegyiknek iskolája állandóan gyenge, ezuttal pedig már elégtelen. Mivel a jelzett két egyház iskolás növendékeit tanítók gyöngesége miatt teljes tudatlanságra kárhoztatni nem lehet: kéri tanügyi bizottság az egyházmegyei közgyűlést, hogy Farkas Kálmán és Szikszai Albert nyugdíjaztatása iránt sürgősen intézkedni méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk felhivja Farkas Kálmán kishodosi és Szikszai Albert amaczi tanítót, hogy tekintettel a fentemlitett körülményekre, nyugdíjaztatásuk iránti kérvényüket még a jelen iskolai év folyamán adják be, nehogy fegyelmi eljárás alá vétessenek, mikor is nyugdíj jogosultságuk veszélyeztetve volna.

52. Kálmán Sándor hiripi lelkész orvosi bizonylattal igazolt betegsége miatt templomi szolgálatot egyáltalában nem teljesíthet, miért is mint fizetéskiegészítést élvező lelkész az iránt kérelmez, hogy adassék meg neki a káplántartási engedély, mégpedig olyképen, hogy alkalmazandó káplánja fizetésére a kongrua káplántartási átalányából a a szabályszerű segély adassék ki.

Sajnálattal értesül közgyűlésünk a hiv munkásnak és buzgó igyekezetű lelkésznek súlyos betegségéről: neki a segédlelkész tartásra az engedélyt megadja s őt az egyházkerület útján a főt. és mélt. kongrua bizottsághoz a káplántartási átalányból,

a segédlelkész alkalmazásának időpontjától kezdve, segélyezésre a legmelegebben ajánlja.

53. A homoki egyháztanács és özv. Gál Mihályné kéri, hogy Gál Mihály, mint a homoki egyháznak 1904. évi tavaszi egyházmegyei gyűlésen jelenvolt és igazolt képviselője által fel nem vett 6 korona napidijat, mivel Gál időközben elhalt, az özvegyének utalja ki az egyházmegyei pénztárból egyházmegyei közgyűlés.

Közgyűlés a fel nem vett napidijat ez esetben özv. Gál Mihályné, mint az elhalt Gál Mihály özvegye és örököse részére kiutalja, kimondja azonban, hogy jövőre mindig a gyűlés tartama alatt vehető fel a szabályszerű napidij.

54. Esperes, megköszönvén a tagoknak a tárgyalásban való részvételt és kitartást, Nagybánya város polgármesterének a tanácsterem átengedésével tanusított előzékenységét jókivánatai nyilvánítása után az egyházmegyei közgyűlést bezárja.

Közigazgatási bírósági ügyek.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának 1905. április 28-án tartott ülése következőleg alakult meg:

elnökség: Széll György esperes, gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok;

birák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Helmeczy József, Tóth Mór, Csaba Adorján.

55. Papp Gyula udvarii lakos, mint batizi földbirtokos, a batizi egyház által reá kirovott egyházi adó ellen felebbezést jelent be.

Ítélet:

A batizi egyház előljárósága által a felebbezésre adott felvilágosító jelentés alapján a felebbezés az egyh. törv. 247. szakaszának utolsó pontja értelmében visszautasittatik, és az egyház előljáróságának intézkedése jóváhagyatik.

56. Erdődi György amaczi egyháztag felebbezése az egyházkerületi bíróság 422/904. sz. alatt hozott ítélete ellen s illetve kérelme aziránt, hogy az amaczi egyház az általa a Gúlya-féle templomi székben való ülhetésért 1891. évben fizetett 100 korona kamatainak megfizetésére is köteleztessék.

Végzés:

közigazgatási bíróságunk Erdődi György eme beadványát mint felebbezést hivatalból visszautasítja, mint kérelmet pedig elutasítja.

Indokok:

Az egyházi törvények 357. §-a értelmében az egyházkerületi bíróság ítélete ellen további fellebbezésnek helye nem lévén, a beadványt mint fellebbezést az egyházi törvények 350. §-a alapján hivatalból visszautasítani kellett.

Mint kérelem pedig azért volt elutasítandó e beadvány, mivel Erdődi György kamatkövetelési igényével közigazgatási bíróságunk 52/904. és az egyházkerületi bíróság 422/904. sz. ítéleteivel jogerősen már elutasított s így ezen igénye újabb elbírálás tárgyát nem képezheti.

57. Tárgyaltatott Balog Géza amaczi lakos fellebbezése az egyház tagos birtokának bérbeadása tárgyában hozott határozat ellen.

Végzés:

A közigazgatási bíróság a beadott fellebbezés, illetve újra felvételi kérvényből sajnálatosan látja, hogy az amaczi egyház által a tulajdonát képező földek bérbeadása alkalmával az árverési feltételekben nem volt kikötve, hogy a bérbeadás csak akkor válik jogerőssé, ha az egyházmegye által is jóváhagyatik s úgy látja, hogy az árverésen történt bérbeadás az egyháztanács által 1904. évi márczius 14-én hozott határozattal elfogadtatott s így a bérlő és egyház között formaszzerű bérleti jogügylet létesült, mely a tényleges birtokba adással meg is erősítettett s a birtok bérlőnek használatába adatott s az a bérleti kötelezettségeknek eleget is tett.

Miután pedig az egyházmegye közigazgatási bírósága előtt ezen a szerződés elbírálására egyedül fontossággal bíró tények földerítve nem lettek, a már hozott határozatnál ezek mérlegelhetők nem voltak, a beadott fellebbezés, illetve újra felvételi kérvény kapcsán a közigazgatási bíróság annak megvizsgálására, hogy az egyház tényleg birtokba adta-e bérlőnek az árverési feltételekben körülírt ingatlanokat, azok haszonbéri összegét felvette-e s mikor történt a tényleges birtokba adás és haszonbéri összeg kifizetése, hogy ki volt-e kötve akár írásban, akár szóval, hogy a bérbe adás csak a felettes hatóság jóváhagyása után válik jogérvényessé s hogy az egyházmegye bírósági ítélete lett-e kézbesítve Balogh Géza bérlőnek: Soltész János és Helmeczy József tanácsbírákból álló bizottságot küld ki azon utasítással, hogy tegyék vizsgálat tárgyává azt is, hogy ezen bérbeadásból kifolyólag származott-e az egyházközségnek kára és mérlegelhető-e ezen összeg?

Terjeszsze ki figyelmét arra is, hogy nem lehetne-e ezen bérleti ügyet az egyház javára a felek között békés uton rendezni s ha igen, az egyház előnyére foganatosítsa, addig, míg a bizottság eljárása meg nem történik s annak alapján a beadott fellebbezés, illetve újra felvétel felett határozat hozható lenne, a további bérbe adás felett teendő lépések felfüggesztetnek.

58. Bíróság következőleg alakult: elnökség: Széll György esperes, gróf Degenfeld Sándor egyhm. gondnok. Birák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Helmeczy József, Tóth Mór, Csaba Adorján.

Kovács József szatmárhegyi állami iskolai tanító kántori

fizetésének kiutalása iránti ügyére vonatkozó iratokat a főt. egyházkerületi közig. bíróság újabb határozathozatal végett visszaküldi.

Végzés:

Ebben az ügyben a további eljárás megszüntetettik, mert kérelmező Kovács József 1905. évi április hó 6-án benyújtott kérvényében abból az indokból, hogy érvényesíteni kívánt követelésére nézve időközben teljesen kielégítettett, az eljárást megszüntetni kérte, és mert kizárólag csak a Kovács József kérelmére folyamatba tett ebben az ügyben az eljárás az ő egyoldalú kérelmére a szatmárhegyi egyház ellenzése daczára is megszüntetendő.

Erről Kovács József és a szatmárhegyi egyház értesítettnek.

59. Kádár Antal egrii lakos mint batizi földbirtokos a batizi egyház előjárósága által reá kivetett egyházi adó ellen felebbezést ad be.

Ítélet:

A felebbezés elutasításával a batizi egyház előjáróságának eljárása az egyházi törvény 247. §. utolsó pontja értelmében az adott felvilágosító jelentés alapján helybenhagyatik.

60. A józsefházai egyház kérelme annak kimondása iránt, hogy Bagoly Albert volt józsefházai tanítónak az egyház elleni követelése a már kifizetett 54 K 05 fillérrel teljesen kiegyenlítettett s hogy Bagoly Albert az egyház részére 7 K 20 fill. kártérítési összegben elmarasztaltassék.

Végzés:

Minthogy az egyház és a Bagoly Albert állításainak egy némelyikére a felek beadványaikban nem nyilatkoztak, az ügy tisztázása s a felek bizonyítékainak beszerzése végett a bíróság a helyszíni vizsgálatot elrendeli s annak foganatosításával Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat jelentéstétel kötelezettsége mellett megbizza.

Erről a felek értesítettnek.

61. Tárgyaltatott Bagoly Albert görbedi tanítónak a józsefházai egyház ellen a tanítói földekbe a mult év őszén vetett termény fele részének s 8 K 16 f hátralékos tanítói fizetésének megítélése iránti kérelme.

Végzés:

Bíróság az ügy teljes felderítése céljából Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat Józsefházára kiküldi és jelentésöket bevárja.

62. Bagoly Albert volt józsefházai, jelenleg görbedi tanító kérelme, Ballay Aladár józsefházai lelkész ellen kárterítés megítélése iránt.

Végzés:

Minthogy ebben az ügyben helyszíni vizsgálat tartása nélkül a közigazgatási bíróság érdemleges határozatot nem hozhat, azt elrendeli, s foganatosításával Szabó József és Tóth Mór e. m. tanácsbírákat jelentéstétel kötelezettsége mellett kiküldi.

Erről Bagoly Albert kérelmező értesítettik.

63. Özvegy Gaál Péterné kéri, miszerint a részére Kőrössy Ferencz sárközi lelkésszel szemben 1904. április 6–7-diki közgyűlésben 51. szám alatt megállapított 110 K beruházási összeg biztosítására közigazgatási bíróság nevezett lelkészt utasítsa, illetve rendelje el, hogy Kőrössy Ferencz a 110 koronáról kellően felszerelt kötvényt állítson ki, egyuttal kéri közigazgatási bíróságot, hogy utasítsa pénztárnokot, miszerint az így kiállítandó kötvényt közpénztári tartozása törlesztésére fogadja el.

Közigazgatási bíróságunk elrendeli, miszerint az özvegy Gaál Péterné javára megállapított beruházási 110 korona összegből Kőrössy Ferencz felerészt tizenöt nap alatt fizessen ki, másik részéről két kezessel ellátott kötvényt adjon, egyben felhívja közpénztárost, hogy a kellően felszerelt kötvényt özv. Gaál Péterné tartozása törlesztésére fogadja el.

64. Gál Imre uszkai lakos kérelme az iránt, hogy az uszkai egyház előljárósága utasíttassék arra, hogy általa Hegyesi Mihály volt tanítónak adott élelmezés fejében 84 koronát és a tanító által használt öntött kályha ára fejében 35 korona összeget részére 8 nap alatt fizessen ki.

Itélet:

Folyamodó magánjogi követelésének érvényesítésével a törvény rendes útjára utasíttatik.

65. Bíróság következőleg alakult: elnökök: Széll György esperes, gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok, bírák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Szabó József, Helmeczy József, Tóth Mór, Csaba Adorján.

Elnökség tárgyalásra tüzi Király Gyula volt mikolai, jelenleg medvési lelkész beszüntetett fegyelmi ügyéből folyó

hátralékos egyházi adó ügy miként állásának kérdését,
melyben bíróság az ügynek ösmertetése után következőleg

ítélt:

bíróság a tárgyalásba nem bocsátkozik, hanem
vizsgálat céljából kiküldi Csaba Adorján tanács-
birót és Magoss Ferencz egyházmegyei aljegyzőt.

Indokok:

a hátralék kimutatás elbirálása vizsgálat nélkül
eszközölhető nem volt.

Fegyelmi ügy.

66. Király Gyula volt mikolai lelkésznek végelintezésre beterjesztett fegyelmi ügyében bíróság következőleg alakult meg.

Elnökök: Széll György esperes, gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok.

Szavazó bírák: Balogh István, Soltész János, Sátor Dávid, Helmeczy József, Tóth Mór, Csaba Adorján, Szabó József.

Előadó és jegyző: Magoss Ferencz.

Király Gyula volt mikolai, jelenleg medvési ev. ref. lelkész és Papp Miklós mikolai volt gondnok ellen az egyházi adók kivetése és behajtása körül elkövetett szabálytalanságok miatt folyamatba tett fegyelmi ügyben a nagybányai egyházmegye fegyelmi bírósága szabályszerű zárt ülésben 1905. április 28-dikán Nagybányán következő

végzést hozta:

Király Gyula volt mikolai lelkész ellen a folyamatba tett fegyelmi eljárást beszünteti. A befizetett 60 korona perköltséget nyugta ellenében az illetékes vizsgáló biztosnak és bírósági tagoknak kiadni határozza.

Indokok:

Eljárás Király Gyula egyházmegyénkből való eltávozása okából szüntettetett be. Költség befizetve, kiosztásáról gondoskodni kellett.

Függelék.

Az 1 – 12, 14 – 17, 23, 25 – 34, 36, 40, 42, 44, 45, 49 – 54, 63, 65, 66. számokat jegyzette: Magoss Ferencz.

A 13, 18 – 22, 24, 37, 41, 43, 48, 55, 59, 64. számokat Torday Imre.

A 35, 38, 39, 46, 47, 56—58, 60 – 62. számokat Szilágyi Tihamér.

Hitelesítették 1905. május 11-dikén Szinérváralján.

Magoss Ferencz,
egyhm. aljegyző.

Széll György
Szabó József
Tóth Mór
Torday Imre
Sátor Dávid
Szilágyi Tihamér

Betűsoros tárgymutató.

A.

Államsegély kiosztása. 16.

Aranyosmedgyesi egyháznak Szacs vay S., báró Wesselényi Miklós és Ferencz telket adományoz. 50.

B.

Bagoly Albert ügyében küldöttség megy Józsefházára. 61. 62.

Balogh Géza amaczi földbérlet ügye. 57.

Bencsik István halála felett a debreczeni egyházmegye részvéte. 7.

Bencsik István felett emlékbeszéd. 8.

Berendre küldöttség megy. 44.

Böszörményi Zsigmond a tanácsbirói tiszt viselésére fölkéretik. 13.

D.

Degenfeld Sándor gróf egyhm. gondnok az erdőszádai leányegyháznak iskolát épített. 41.

E.

Esperessé Széll György avasujvárosi lelkész választatik. 4.

Esperes eskütétele, székfoglalása. 5.

Egyházkerületi 242. sz. végzés 26.

Egyházkerületi 243. sz. végzés 27.

Egyházmegyei lelkészi nyugdíjintézet 1904. évi számadása. 22.

Egyetemi bizottság jelentése. 23.

Egyházkerületi adót közpénztárnok szedje be. 25.

Egységes számadási minta 24.

Erdődy György fellebbezése elutasítatik. 56.

F.

Farkas Kálmán k.-hodosi tanító vonuljon nyugdíjba. 51.

Felsőbányai egyház erdővágásra engedélyt kap. 37.

G.

Gyűlés megnyitása. 1.

Gyűlés bezárása. 54.

Gál Imre követelésével perre utasítatik. 64.

Gaál Péterné utódsági követelését Kőrössy Ferencz biztosítsa. 63.

H.

Helyettes esperes jelentése. 6.

Homoki képviselő napidíja kiutaltatik. 53.

I.

Időszaki tanács választása. 32.

J.

Jegyzőkönyv hitelesítő küldöttség. 3.

Józsefházára lelkészül Ballay Aladár beerősítettik. 15.

Józsefháza pénzügyi gyámsága megszűnik. 39.

Józsefháza templomépítési ügye 38.

Józsefházának Bagoly A. elleni követelése. 59.

K.

Képviselők igazolása. 2.

Kerületi képviselő választása. 30.

- Közpénztárok 1904. évi számadása. 18.
Közpénztári hátralékok. 19.
Könyvtári számadás 1904. évről. 20.
Kálmán Sándornak káplántartás engedélyeztetik. 52.
Kovács József kántori fizetése. 58.
Kádár Antal egyházi adó ügye. 59.
Király Gyula egyházi adó hátralék követelése. 65.
Király Gyula fegyelmi ügyének elintézése. 66.

L.

- Lázárii egyház kölcsönt vehet. 43.

N.

- Nagy Elek szatmári főgimnáziumi igazgatótanács tag-
jául választatik. 31.
Nagykolcs iskolatelek eladása, iskola beszüntetése 29.
Nagykolcs templom építési ügye. 33.
Nagykolcs kölcsön felvételre engedély. 34.
Nagypalád elhunyt lelkésze családjának egész évi
fizetést ad. 45.

O.

- Országos gyámintézet 1904. évi számadása. 21.

P.

- Papp Gyula egyházi adóügyben beadott felebbezése
elutasittatik. 55.
Pálfalvára iskolai ügyben küldöttség megy. 35.
Patóházai egyház tanítói fizetést ne vessen ki. 46.
Patóházai telekvétel. 47.

S.

- Szavazati lapok megsemmisítése. 11.
Szabó József tanácsbíróvá választatik. 10.
Szabó József főjegyzőségről lemond. 12.
Szatmárhegyi egyház elszakadása ellen határozat. 36.
Szatmári ev. ref. tanítónő-képző segélyezése. 28.
Sárközüjlaki egyház építési kölcsöne. 48.
Széll György esperessé választatik 4.
Szentpéteri Jenő kérelme nem teljesítettik. 49.
Szikszai Albert amaczi tanító nyugdíj ügye. 51.

T.

- Tanítói fizetések újraértékelése tárgyában vélemény. 17.
Tisztaberekre lelkeszi díjlevél ügyében küldöttség
megy. 42.

U.

- Uszkai egyház fizetés-leszállítási ügye. 40.

Z.

- Zsinati képviselőül Soltész János választatik. 9.
-

Emlékbeszéd

néhai Bencsik István esperes felett.

Irta és elmondotta: Magoss Ferencz egyhm. aljegyző.

Szenteljük ez órát az emlékezetnek, a kegyeletnek. Emlékezzünk a mi jelesünkről, felejthetetlen kedves emberünkről, egyházmegyénknak boldogemlékű hű kormányosáról Bencsik Istvánról, kit a sirjába siető mult esztendő ragadott el soraink elől.

Már ékes sirja körül a temető pázsitja, már bimbóba szökik hantján a kegyeletes kéz ültette virág; de mintha csak most borult volna rá a sirhalom, még folynak kedveseinek könnyei utána, még sajognak a szerető szívek sebei miatta; keblünkben is fájdalom hurja rezdül, ha rá, az eltávozott vezérre gondolunk. Fáj tudni, hogy ő már nem a miénk, hogy nincs közöttünk; szemünk keresi nemes alakját és nem találja. Ő már pihen, küzdelmei után nyugoszik, ott alszik a nagypaládi sirkert csendes lakói közt, alussza a nagy álmot s álmodik egy szebb, boldogabb hazáról.

Ha van testület, mely hivatva van hálás kegyelettel őrizni nevét: az bizonyly a mi nagybányai egyházmegyénk, melynek kebelében élte le munkás éveit, itt hervadt el ifjúságának verőfényes tavasza, itt folytak le férfi korának küzdelmei, itt áldozott le hanyatló életének alkonya; ennek a mi nagybányai egyházmegyénknak s vele a közegyháznak javára, szolgálatára szentelte testi, lelki ereje összeségét, ennek oltárára rakta le szellemének, lelkének minden kincseit.

Hála, tisztelet és szeretet érzelmei fűztek minket ő
hozzá, ezekből fonjunk koszorút, tegyük sirjára, ne maradjon
az jeltelen.

Jól tudom, mélyen tisztelt közönség, hogy szerény
tehetségem gyenge lesz az ő tanulságos szép életpályája
megrajzolására, azonban hiszem – mert mindnyájan ismertétek
őt – elmétek és szívetek kipótolja beszédem fogyatkozásait.

Bencsik István született 1835. szept. 15-én Kovácsvágáson.
A kedves gyermek-éveket Nyirmedgyesen élte, hol atyja
Bencsik Károly uradalmi tiszt volt, ott végezte elemi
iskoláit egy kedélyes öreg tanító vezetése mellett, ki igen
kedvelte az élénk felfogásu, fürge gyermeket s kire viszont
férfi korában is édesen emlékezett vissza a háládatos
tanítvány.

Édes apja római katolikus volt, édes anyja Meleg
Veronika azonban erős református, hitbuzgó, egyházas érzésű
nő, kinek elhatározó befolyása volt a fogékony gyermek
lelkületére. Atyjától örökölte lelki jelességeit, szíve kincseiben:
egyháza iránt való ragaszkodásában, meleg szeretetében az
anyai örökséget kell felismernünk.

Gimnáziumi pályáját a szatmári róm. kath. gimnáziumban
kezdte, két év múlva Debreczenben folytatta. Itt érte a 48-iki
nagy tavasz, a szabadság hajnalhasadása. A harcz zajában, a
vész közepett szétrebbent a kollégiumi ifjuság, az ifjabbak, a
gyengébbek a szülei ház oltalma, a szülei karok védelme
alá vonultak, a nagyobbak az erősebbek a veszélyben
forgó haza, a megtámadott édes anya segélyére a háboru
véráztatta mezejére siettek. A kis Bencsik István is hazament,
azonban a közlekedés otthon is megragadta a gyermek-
ifjut, ő is szolgálni akarta hazáját, honvéd kívánt lenni,
jelentkezett is, csak hogy a toborzó tiszt gyöngének ítélte
még kardforgatásra a 13 éves gyermeket. A forradalom
után ismét Debreczenbe vitték a szülék, hol nagynevű

tanárai, köztük a nagy Révész Imrének vezetése mellett szép sikerrel végezte a gimnáziumi és bölcsészeti szakot.

Ez időben szülei a Sárospatakhoz közel fekvő Kovácsvágásra kisbirtokukra visszaköltöztek s így neki is Patakra kellett menni, hogy atyja kívánságához képest jogász legyen; de az atyja közbejött halála és a benső hivatás szózata arra indította, hogy a lelkeszi pályára lépjen.

A két ősi főiskola szellemi irányzata határozottan nagy befolyással volt lelki világára, szélesítette látókörét, élesítette ítélőképességét, magasabb szárnyalást adott gondolkozásának, megtanulta a különböző szellemi irányzatokban keresni az örök igazat, az erkölcsit, az eszményt.

Iskolai pályáját jelesen végezvén, 1855-ben, Avasujvárosba jön nagybátyja, Melegh Dániel esperes mellé segédlelkésznek. Ez időponttól kezdve kevés híján félszáz évig szolgálja egyházmegyénkben az anyaszentegyházat. A szép képzettségű ifju nemcsak elméleti ismereteit, de gyakorlati tapasztalatait is bőségesen gazdagította a nagy tapasztalatu, tudós férfiú Melegh D. oldalán, ki a főnök szigorát az atyafi jóindulatával párosítva, vezetgette, tanította ifju segédjét a lelkipásztorkodás és egyházkormányzás sok tapintatot igénylő, sokszor szövevényes munkájának bölcs intézésére.

1858-ban Vámfalu választotta meg lelkészül. Itt élte életének legszebb korszakát, itt alapított boldog családot, e helyen érte a különböző bizalmi állásokkal való megtiszteltetés. 1865-ben al – 73-ban főjegyzőül, 1881-ben esperesül, ugyanez évben zsinati képviselőül választotta a közbizalom. Nagypalád 1883-ban hívta el lelkipásztorául, hol az 1904. év alkonyán, decz. 29-én életének napja nagy hirtelenséggel leáldozott.

Élete bármilyen szempontból tekintsük felemelő és tanulságos.

Isten kegyelméből sok talentumok adattak neki, gazdag volt a sziv és lélek adományaival, – mégis inkább a szivével, ugy,

hogy inkább a sziv embere volt ő egész életében. Megáldotta a gondviselés gyöngéden érző, emberszerető jó szivvel, mely mindig tudott sirni a sirókkal, örülni az örülőkkel. Ehez a szivhez könnyű volt hozzáférni, támogatásába, barátságába, szeretetébe bejutni, mert ez mindig tárva volt. Ez a sziv is szenvedett megpróbáltatásokat, bántalmakat, de könnyen gyógyult; a sors kemény ütéseit keresztyéni türelemmel elviselte, embertársai bántásait, könnyen megbocsátotta, hamar elfeledte. Örömét lelte benne, ha valakin segíthetett, sem lelki, sem testi javaival nem fukarkodott, épenazért világszerint való jó gazda nem is lett.

Művelt, tapasztalt, okos fő volt, nem forgott ugyan a tudomány változó szelével ide, oda, hanem igyekezett haladni a józan tudomány fejlődésével előre. És tapasztalatait, tudományát, életbölcsségét nem rejtegette véka alá, sőt igyekezett hasznosítani a köznek előhaladására, boldogulására.

Az emberekkel való érintkezésben általában előkelő és ildomos, de egyuttal gyöngéd és figyelmes. Az udvariasságot bensőséggel, az előkellőséget szelidséggel, a műveltséget jósággal, a bölcsséget szeretettel párosította s mintegy példát adott arranézve, miként kell a magasabb társadalmi műveltséggel bírók előtt is kedvességben lenni, viszont a legegyszerűbb ember gondolatvilágához is alkalmazkodni, ragaszkodását megnyerni akként, hogy se az előkellők bábjátékává, se az avatatlanok vakeszkezőjévé nem lett soha. Vonzó egyéniségével, megnyerő modorával, szives előzékeny bánásmódjával, közjóra törekvő nemes igyekezetével, áldásos munkálkodásával. maradandó érdemeket szerzett magának, tiszteletet, népszerűséget biztosított nevének.

Az isteni gondviselés a lelkesedéstől hevülő tettekre kész ifju Timótheust nehéz munkamezőre szólitotta, mikor a bérczes hegyek tövébe, idegen nemzetiség közé telepedett vámfalusi egyház kebelébe vezérelte. Hű pásztorra, figyelmes őrré,

igaz lelkigondozóra, valódi evangyéliomi és nemzeti misszionáriusra, csüggedetlen harczosra volt itt szükség. És ő Krisztus hiv vitéze lett. Egyszerű hiveit megértette, azok bajaiban, örömeiben résztvett, osztozott, azok is mint atyjokhoz szeretettel, bizalommal fordultak, utmutatását kérték, tanácsával éltek. Hogy a vámfalusi gyülekezet hivei evangyéliomi hitőkben nem lankadtak, nemzeti szokásaikat, viseletöket, nyelvöket megtartották, sőt ellenálló képességöket szilárdították: ebben Bencsik Istvánnak is hervadhatatlan érdeme van.

El is nyerte jutalmát azokban a drága gyöngyökben, a szeretetnek ama könnyeiben, miket a vámfalusi egyház kicsinyje, nagyja hullatott a távozó után. Hosszas közpályája alatt fényesebb jutalom és kitüntetés bizonynyal érte, de édesebb soha.

A nagypaládi egyháznak, e derék gyülekezetnek bizalmát, ragaszkodását szintén hamar birta, ebben a rendet, jó békességet ápolta, hogy Krisztus evangyélioma, Istennek hatalma minden hívőknek idvességére azt megbizonyította. Munkás igyekezetét hirdeti a második tanítói állás és két derék korszerű iskola.

Hogy mint lelkész nemcsak saját gyülekezetének ragaszkodásával, szeretetével dicsekedhetett, annak ékesen szóló tanusága egyházmegyéje bizalma, mely sokszor felkereste, sokszor megtisztelte és ezzel jeles tehetségének, közjóra irányult törekvésének is utat nyitott.

Az egyházmegye gyülekezeteinek emez apostoli buzditására: „te is azért a munkának terhét hordozzad, mint a Jézus Krisztus jó vitéze“! buzgalommal, a testi gyengeséget is meggyőző akaraterővel, lelkesedéssel vette fel a szolgálat igáját.

Mint jegyző szép, ékes tollal, virágos irálylyal úgy írja az egyházmegye jegyzőkönyveit, hogy belőle nemcsak

a tárgyalás menete lesz világos, hanem benne a szív és lélek is gyönyörűséget talál. Egy költői lélek melege és fénye sugárzik azokból felénk; mert költői lélek lakott e jeles emberünkben, föl-föl csillámlik e tehetsége beszédeiben, maradandóbb alkotásokra készíti egyes kiválóbb alkalmakra irt költeményeiben.

Szigoru bíró sohase volt, inkább elnézéssel és méltányossággal, szeretettel és megbocsátással igyekezett fölemelni az eltántorodót, mint a törvényes fegyelem szigorával szorítani kötelessége teljesítésére a magáról megfélemezőt.

Az egyházi törvényhozó gyűlésbe három ízben küldte fel egyházmegyénk bizalma. Élettapasztalatot, a valóélet ismeretét, józan bölcsességet hasznosított ott anyaszent-egyházunk épülésére. Jelentősebb szerepe az 1881-iki zsinaton volt, midőn nemcsak a bizottságokban, hanem a plenumban is többször felszólalt s az a szerencse jutott osztályrészéül, hogy az áldásos közalapra történt legszebb adakozások tolmácsolója rendszerint ő volt.

A közbizalom korán emelte az esperesi székbe, hová fényes tehetséget, munkakedvet, kitartást, lelkesedést vitt magával és a hol majdnem egy negyed századig, utolsó leheletéig, szíve utolsó mozdulásáig munkálta a közegyház javát.

Ha általában is teherrel és áldozattal jár a közjó szolgálata: úgy bizonynyal kétszeres teher és áldozat különösen egy jobbára számban és erőben gyenge gyülekezetekből álló egyházmegye kormányzása. Itt a hol nem egy templomnak, hanem csak egy lelkeszi laknak, vagy egy iskolának építése is sokszor a gyülekezet minden erejét túlhaladó feladat, itt a hol mélység kiált mélységet; de a hol azért mégis, sőt épen ezért intézményeket kell létesíteni, bástyákat építeni, oltárokat emelni az evangéliomi

egyház megvédelmezésére, a nemzeti nyelv erősítésére: itt, a hol nem egyedül a hitetlenség és közöny nyel viaskodik az evangyeliomi hit; hanem legtöbb helyen máshitű egyházakkal is versenyre száll, itt, a hol sok helyen idegen, ellenséges indulatu nemzetiségekkel harczolja, vivja élethalál harczát a magyar Sion: nem könnyü tiszt, nem könnyü feladat építőnek, tanacsadónak, vezetőnek lenni!

E szent munkához a tapasztalat, a belátás, kormányzói bölcsesség, a tudomány nem elég, ide csüggedést nem ismerő lélek, több: szent láng, az a szent láng kell, melylyel amaz első pünkösztön a Jeruzsálemben egybegyült tanítványok megteljesedve valának.

Ti legyetek tanuim ti egyházmegyénk vezérlő fiai! s ti mindnyájan lelkipásztorai, tanítói, és világi fiai! hogy ő e szent lángot lelkében hordta s nehéz tisztének hiven megfelelt. Óh hányszor gyújtotta fel hitre keltő, tette hívó beszédeivel keblünkben is a hitnek aludni készülő tűzét, hányszor hevitett nemes elhatározásra, midőn a nagy ügy, egyházunk szolgálatában tétovázva álltunk. Ah! mintha most, e pillanatban is csendülne ajakáról, a biztatásnak, a bátorításnak, a lelkesítésnek, e helyen is többször felhangzott ama krisztusi szava: „ne félj kicsiny sereg!” mintha szóllana ez a prófétai biztató szó: „Isten nem hagy el, sőt igazságának jobbjával támogat.”

Egyházmegyénk gyülekezetei, szerelme tárgyai, tanintézeteink, szive reményei, belső és külső előjáróink, kedves munkatársai legyetek bizonyosságai, hogy ő kötelessége teljesítésében hív volt: a szunyadókat ébresztgette, a közönyösöket lelkesítette, a hideg sziveket áldozatra hevitette, a tudatlant világosította. Ha sok tapasztalatot, bölcsességet igénylő, sokszor nehéz és szövevényes feladat kívánt megoldást, soha se feledte ama jézusi parancsot: „legyetek okosak, mint a kigyók és szelidek, mint a galambok.” Szolgálat igája

alá nem vetette se hiveit, se munkatársait, azért kormányzói tekintélye, sulya állandó volt, mert a szabadságot törvénnyel, a törvényt igazsággal, az igazságot szeretettel egyesítette. Ha a fenytés veszejét kellett is felemelnie — mint egyik méltatója mondja — azt is úgy tevő, hogy annak eredménye ne a megszégyenülés, ne a roszban való megátalkodás, hanem a felemelkedés a megjavulás legyen.

Egyházaink és iskoláink előhaladásaért, lelkész és tanító-társai javáért semmi fáradságot nem sajnált, nem kimélt, kért, zörgetett ott, hol azok java úgy kívánta, és nem eredmény nélkül.

Az esperesi tiszt, ez a széles és sokfele elágazó munkakör most helyhez kötötte, majd egyházmegyéjében ide, majd amoda hívta, többször az egyházkerület és főiskola ügyeinek intézésére a központba szölitotta. Hányszor kellett odahagyni házi tüzhelyét, kedves családját, gyülekezetét a kötelesség parancsoló szavára, hányszor merült ki e fárasztó munkában a testi erő, hányszor roskadt le a test, a gyenge, az erőtelen; de mindannyiszor megerősödött a Jéz. Krisztusban való kegyelem által; a lélek ereje legyőzte a test erőtlenségeit, az erős akarat megacézölozta a megfáradt, az elernyedttagokat.

Mint gyermek az anyai kebelre, oly édes örömmel sietett munkájának végezte után a boldog, a kedves családi körbe, tagjaiba új erő, szívébe új melegség, lelkébe új fény költözött itt, szerettei közös, kellemes kis virágos kertjében kedvencz rózsáit ápolva szinte megújódott. A mi volt Anteusnak a föld, az volt neki a szerető család. Ez adta neki a legtisztább örömekeket; de ez vágta szívének a legmélyebb sebet, mikor első nejét, hét gyermek édes anyját elvesztette, eltemette. Az Ur jósága e sebet is begyógyította, második házassága is szerencsés lett és ez se maradt gyümölcstelen. Szép családi élet aranyozta be öregségét.

Ott állott már a 70-dik év mesgyéjén, a törődött test pihenésre vágyott, egy hosszú élet munkájával kiérdemelte a nyugalmat, egyházmegyéje bizodalma, a közszeretet nyilvánulása azonban arra bírta, hogy mint jó pásztor adja az ő életét juhaiért, mint Pál apostol az efézusi vénnek előtt ő se vonogatta magát semmitől, a mi nekünk hasznunkra való volt, sőt így szólott: „habár tudnám, hogy én reám fogság és nyomoruság következik, semmivel nem gondolok az én életem is nekem nem drága, csak elvégezhessem örömmel az én futásomat és a szolgálatot, melyet vettem az Ur Jézustól, hogy bizonytságot tegyek az Isten kegyelmének evangyéliomáról.“

Elvégezte már futását a megfáradt vándor, a bölcs kormányos karja nagyhirtelen aláhanyatlott . . . a hiv pásztorát immár e temető röge takarja. De azért elfeledjük-e őt? Őt, ki szívünk közepébe irta be nevét! Mert be van ő írva szivetekbe, nektek egyházmegyéink idősebb tagjai, mint felejthetetlen jó barát, nektek ifjabbak, mint atyai tanácsadó, mint hiv pártfogó.

Nem, nem feledünk el, nem engedjük hogy a feledés eltörölje nevedet, munkás életed, szerzett érdemed, lelked kincse, mit a közjó oltárára leraktál, szived jósága, mely annyiszor gyújtotta hálára szivünket: éltet, tart kegyelettel és megőrzi hosszú időnkig nevedet.

Kincset, örökséget nem hagytál. De nem kincsek-é példád, utmutatásod, és nem kincsnél becsesebbek-é sok jó gyermekeid, kiket neveltél, hagytál az anyaszentegyháznak s a hazának.

Éltedben az Ur keze vezetett, az Ur karja fedezett, ez őrizze porodat, ettől vedd el ama koszorut, mit csak azok nyerhetnek meg, kik a Jézus Krisztusban nyugosznak el.

Áldott legyen közöttünk emlékezeted!

